

VINERI 24 MAI 2002 • ANUL LII NR. 21

FOAIA

FONDAT ÎN 1951

60 ANI ÎN

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

www.foaia.hu / foaia@matavnet.hu

Educația copilului prin experiențe pedagogice

„Voi fi mereu cu inima alături de românii din Ungaria”

A fost odată ca-n povești...

CALENDAR ORTODOX

27 mai, luni – Sf. Sfințiți Mc. Terapont, Alipie și Eladie; Sf. Mc. Iuliu Veteranul.
 28 mai, marți – Cuv. Nichita al Calcedonului; Sf. Mc. Eladie și Eliconida.
 29 mai, miercuri – Cuv. Mc. Teodosia; Sf. Mc. Olavian episcopul și Alexandru, Episcopul Alexandriei.
 30 mai, joi – Cuv. Isaachie Mărturisitorul și Varlaam; Sf. Mc. Natalie.
 31 mai, vineri – Sf. Ap. Ermia; Sf. Sfințiți Mc. Ermei, Eusebie și Haralambie.
 1 iunie, sâmbătă – Sf. Mc. Iustin Martirul și Filozoful; Sf. Mc. Just, Hariton, Firm și Valerian.
 2 iunie, duminică – † Sf. Mare Mc. Ioan cel Nou de la Suceava. Sf. Nichifor Mărturisitorul, Patriarhul Constantinopolului. Duminica a V-a după Paști (a Samarinencei).

Un nume pe săptămână

Alexandra (31 mai) – nume de Alexandru și Alexandra era în mod curent interpretat de greci drept un compus cu semnificația „apărător al poporului său” (*alexein*, „a apăra” și *aner*, *andros*, „bărbat, luptător”). O parte din elementele familiei numelui *Alexandru*, hipocoristice sau derivate, create pe teren românesc, apar astăzi ca nume de botez: Alecu, Aleca, Lec(u), Lexi, Lixandru, Lixandra, Sandru, Sandra, Sandu etc.

AGENDĂ

27 mai

1703 – Petru cel Mare întemeiază orașul *Sankt Petersburg*.
 1840 – s-a stins din viață, la Nisa, *Niccolo Paganini*, violonist și compozitor italian.

28 mai

1738 – s-a născut medicul și inventatorul francez *Joseph Ignace Guillotin* (inventatorul ghilotinei).
 1977 – a fost inaugurat Muzeul „Trophaeum Traiani” de la Adam Clisi, restaurat de un grup de specialiști români.

29 mai

1940 – Liviu Rebreanu își rostește discursul de recepție la Academie, intitulat „*Lauda țărânului român*”.
 1945 – a murit, la București, într-un accident, *Mihail Sebastian*, dramaturg, romancier, eseist și critic literar.

30 mai

1431 – s-a stins din viață *Ioana D'Arc*, „fecioara din Orleans”, pe care, fiindcă avea vedenii și se credea mîntuitoarea Franței, francezii au ars-o pe rug, acuzînd-o de erezie și vrăjitorie.

31 mai

1809 – s-a stins din viață compozitorul austriac *Franz Josef Haydn*.

1818 – s-a născut la Giula *Gheorghe Pomuț*, fiu al lui Ioan și Victoria, fiind botezat în Biserica Ortodoxă Română cu hramul Sfîntul Nicolae din oraș. După terminarea studiilor superioare, Pomuț s-a alăturat tineretului cu vederi progresiste. În revoluția maghiară pașoptistă el a luptat alături de generalul *Ujházy László*, dar după căderea orașului Komárom, împreună cu *Ujházy* părăsește țara, căutîndu-și o patrie nouă în America. Colonia maghiară din statul Iowa a înființat așezarea New Buda, adică Buda Nouă, ai cărei conducători erau Pomuț și *Ujházy*.
 1883 – s-a născut *Onisifor Ghibu*, pedagog și om politic.

1 iunie

1902 – a apărut primul număr al celui mai important periodic literar românesc, apărut la Budapesta, cu titlul „*Lucaefărul*”.

2 iunie

1882 – s-a născut, la Pitești, mareșalul *Ion Antonescu*, conducător al României în perioada 1940-44.
 1933 – s-a stins din viață, la Gyüreg, *David Voniga*, fondatorul revistei „*Lumina*”.

Peste o lună se deschide vama de la Giula

Punctul de frontieră româno-maghiar de la Giula a fost construit în anul 1970, dar din cauza intensificării traficului, azi nu a mai corespuns cerințelor. Lucrările de reconstrucție a punctului vamal au început în vara anului trecut, iar terminarea a fost plănuită pentru sfîrșitul lunii aprilie. După mai multe săptămîni de întîrziere, acum se prevede că inaugurarea tehnică a clădirii va avea loc în ultimele zile ale lunii mai, iar finalizarea lucrărilor și darea în funcțiune a punctului vamal se va face în ultima săptămîină a lunii iunie.

Punctul de trecere de la Giula, al cărui reconstrucții s-au realizat din fonduri

Phare, va fi o vamă foarte modernă, corespunzătoare normelor europene.

O delegație PSD a vizitat Ungaria

O delegație condusă de secretarul general al Partidului Social Democrat din România, *Cozmin Gușă*, a vizitat marți Ungaria, la invitația Partidului Socialist Ungar. Reprezentanții PSD au discutat cu cei ai Partidului Socialist din Ungaria despre situația protocolului de colaborare dintre cele două formațiuni politice și colaborarea în cadrul Internaționalei Socialiste. A mai fost abordată și problema memorandumului încheiat la sfîrșitul anului trecut între guvernele român și ungar, privind aplicarea legii statutului maghiarilor din afa-ra Ungariei. **I. Kaupert**

Expoziție de picturi și „Perinița” la Giula

Pentru a zecea oară se vor întîlni cei mai tineri dansatori români din Ungaria la sfîrșitul acestei săptămîni, sîmbătă, la 25 mai. Întîlnirea tradițională „Perinița” va fi găzduită și de această dată de Centrul Cultural Român din Giula, unde înainte de

manifestare, cu începere de la ora 9.30, va avea loc vernisajul expoziției de icoane și picturi ale profesorului *Ioan Ruja* și ale studentului *Ioan Dorcsinecz*. Cuvîntul de deschidere va fi rostit de *dr. Maria Gurzău Czeglédi* și *Rita Ruja Pătaș*. **- va -**

Concurs de burse pentru elevi și studenți români

Fundația publică „Pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria” a lansat concursul de burse pentru anul școlar 2002-2003. În prima categorie pot concura elevii de la

Liceul românesc din Giula, avînd media de cel puțin nota 4.00. Bursa elevilor este de 5 mii de forinți pe lună. Concursul trebuie înaintat pe baza unui formular special. Termenul prezentării este 5 august 2002.

Fundația a publicat și concursul de burse pentru studii superioare în țară și România, prin care se pot obține 10 mii de forinți pe lună. Studenții pot înainta dosarele pînă la 30 septembrie 2002.

Informații suplimentare și formulare puteți solicita și de la redacția noastră.

- iova -

Modificări în orele de difuzare a Ecranului nostru

În cursul lunii iunie vor avea loc unele modificări în orele de difuzare ca programului românesc al Televiziunii Maghiare. Pe durata Campionatului Mondial de Fotbal, Ecranul nostru va fi transmis cum urmează:

5 iunie m2 miercuri, ora 16.30	12 iunie m2 miercuri, ora 16.30
20 iunie m1 joi, ora 13.30	27 iunie m1 joi, ora 14.30

Primele două emisiuni românești din luna iunie vor fi difuzate numai pe canalul 2 al Televiziunii Maghiare, iar reluările vor fi transmise neschimbat, sîmbătă tot pe canalul doi. **T. Boca**

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Micul grădinar, *Cornel Kecskés* din Giula
 (Fotografie de V. G.)

Foaia românească
 poate fi citită și pe
 Internet
www.foaia.hu

CONCURS

**pentru ocuparea postului de director
al Liceului, Școlii generale și Căminului
Românesc din Giula**

Condiții de participare:

- studii superioare și calificare de specialitate,
- calificare în predarea limbii române, fie prin calificare de bază, fie prin cursuri de specialitate ulterioare sau prin studii de lingvistică postgraduale, cunoștințe de limbă necesare în învățământul de naționalitate,
- cel puțin cinci ani de practică pedagogică,
- fără antecedente judiciare.

Sînt avantajați candidații care dispun și de examen de specialitate din pedagogie.

Dosarul de candidare trebuie să conțină următoarele anexe:

- autobiografie de specialitate,
- program de specialitate privitor la activitatea de conducere a școlii,
- copia diplomei,
- cazier judiciar.

Termen de înaintare a dosarului: 6 iunie 2002.

Comunicarea rezultatului: 31 iulie 2002.

Postul va putea fi ocupat începînd de la 1 august 2002.

Numirea va fi valabilă pe o perioadă de cinci ani. Salarizare și indemnizații conform regulamentului în vigoare, respectiv după convenție.

Dosarul de concurs trebuie înaintat primarului Dancs László, pe adresa Primăriei din Giula, 5700 Gyula, Piața Petőfi nr. 3.

Informații suplimentare se pot afla la Primăria orașului, telefon: 66/362-155.

Și pe mai departe în centrul atenției: problema manualelor

Pînă în luna septembrie va apărea primul manual de cultură și civilizație românească, redactat de doamna Lucia Borza pentru elevii claselor 1-4 de la școlile românești din Ungaria – am aflat la ultima ședință a Comisiei de Învățămînt a AȚRU, din ziua de 10 mai Comisia condusă de dr. Maria Berényi s-a întrunit cu dorința de a găsi autori pentru manualele noii discipline, care se vor edita pentru clasele 5-8 ale școlilor generale și pentru clasele de liceu. S-a accentuat că fiecare școală unde se predă româna și-a manifestat dorința de a dispune de diferite manuale traduse în limba română. La ședință a participat și Traian Cresta, președinte AȚRU, Tiberiu Luhas, șeful oficiului AȚRU și Eva Ruja Bányai, referent pentru probleme de învățămînt la AȚRU.

Invitată la întîlnire a fost și directoarea școlii românești din Chitighaz Florica Santău, referentă la Editura Didactică din Budapesta, care a vorbit despre ideea

ca să nu fie traduse diferitele manuale de specialitate, ci să se facă numai un fel de rezumat în limba română, deoarece în Ungaria școlile, astfel și cele ale naționalităților, își aleg liber manualele din care predau. Tot de la Florica Santău știm că ministerul de resort de la Budapesta a refuzat această variantă, apreciind că ar fi un regres. Însă dacă nu se poate traduce decît un singur manual la fiecare specialitate, atunci, în cazul școlilor de naționalitate, nu se va respecta dreptul liber alegeri a materialului didactic.

Întîlnirea de la sediul AȚRU, care a fost mai mult o ședință de lucru, s-a încheiat cu propunerea unei noi dezbateri pe tema problemelor de învățămînt. Aceasta va fi convocată la sfîrșitul lunii iunie, fiind invitați responsabili din minister, profesori de la catedra de română din Seghedin, cercetători și profesori de istorie și de limba și literatura română.

E. Iova

„Voi fi mereu cu inima alături de comunitatea românească din Ungaria”

**Interviu cu Nicolae Pahonea, secretar I.
al Ambasadei României de la Budapesta**

● *Mult stimat domnule Pahonea, în persoana dumneavoastră am avut fericita ocazie să cunoaștem un om, un diplomat deosebit. Anii pe care i-ați petrecut în mijlocul nostru au trecut foarte repede. Dacă ar fi să faceți întîi bilanțul acestora, cum ați caracteriza această perioadă din viața și activitatea dumneavoastră?*

■ Perioada de peste 4 ani, petrecută ca diplomat în cadrul Ambasadei României la Budapesta, reprezintă o etapă deosebită în viața și cariera mea. Am sosit la Budapesta în ziua de 15 martie 1998 cu dorința de a reprezenta cu demnitate și responsabilitate interesele țării mele România, într-o țară vecină, Ungaria, al cărei popor vorbește o limbă ce-mi este cunoscută și a cărei istorie, cultură și civilizație s-a intersectat de-a lungul vremurilor cu cea a poporului român. Țara în care am sosit nu-mi era străină, întrucît înainte de a veni la post am lucrat ca referent pe spațiul Ungaria, în cadrul Ministerului Afacerilor Externe român.

În plan personal, cei patru ani au reprezentat acumulări permanente în direcția familiarizării cu realitățile politice, sociale, culturale și spirituale din Ungaria, cu strădaniile acestei țări de a se integra în structurile euro-atlantice și de a construi relații de colaborare cu țările vecine, inclusiv cu România.

O parte distinctă a activității mele a reprezentat-o menținerea relației cu comunitatea românească din Ungaria și, din acest punct de vedere, apreciez că, acum, la încheierea misiunii mele, mă întorc în România cu satisfacția de a fi cunoscut oameni deosebiți, care aici, în Ungaria, își asumă cu demnitate statutul de români și se încapăținează să-și mențină intacte limba, cultura și tradițiile, în ciuda existenței unui puternic proces de asimilare.

● *Fiind martor ocular, participant direct al desfășurării evenimentelor, cum apreciați perioada trecută în evoluția relațiilor româno-ungare?*

■ Relațiile bilaterale româno-ungare au la temelie Tratatul de bază, semnat în septembrie 1996, care stabilește cu claritate responsabilitățile fiecărei părți pen-

schimbarea de guvern din Ungaria, din mai 1998, relația a început să fie influențată, tot mai mult, de interesul deosebit pe care l-a acordat Guvernul Orbán

**Nicolae Pahonea (dreapta) și Alexandru Ghișă
depun florile amintirii pe mormîntul lui E. Gojdu**

tru dezvoltarea continuă a colaborării și cooperării în toate domeniile, precum și acordarea sprijinului reciproc pentru integrarea în structurile euro-atlantice.

În viața politică ungară, perioada martie 1998 – mai 2002 a fost marcată de desfășurarea a două campanii electorale pentru alegerile parlamentare, ale căror rezultate au condus la schimbarea, în două rînduri, a Guvernului. În martie 1998, la data sosirii mele la post, Guvernul era format din coaliția de stînga MSZP-SZDSZ. În urma alegerilor din mai 1998, coaliția de dreapta FIDESZ-MDF-FKGP a condus Ungaria pentru o perioadă de patru ani, fiind acum înlocuită, din nou, de coaliția de stînga MSZP-SZDSZ, în urma alegerilor din aprilie 2002. Deci, pot aprecia că perioada prezenței mele la Budapesta poate fi caracterizată ca fiind cea a alternanței la putere între stînga și dreapta ungară.

Evoluțiile politice din Ungaria au influențat, în oarecare măsură, și relațiile bilaterale româno-ungare. În martie 1998, în plan bilateral, ne găseam la două luni după desfășurarea primei vizite oficiale a președintelui României în Ungaria, cînd relația era considerată una consistentă și de perspectivă. Odată cu

legăturilor cu minoritatea maghiară din România. Ca urmare, a apărut și polemica în jurul Legii Statutului, care, așa cum bine știm, prin dialogul intensificat și efortul comun al celor două diplomații, a fost înlăturată prin semnarea Memorandumului de Înțelegere, de la 22 decembrie 2001. Memorandumul a marcat înscrierea relației bilaterale pe un făgaș normal, în care interesele proprii ale celor două guverne se armonizează cu evoluția, pe plan internațional, a procesului de sprijinire a minorităților.

Ca atare, apreciez că mi-am început misiunea la Budapesta într-o perioadă prielnică unor raporturi bilaterale rodnice, am străbătut o perioadă de patru ani pigmentată cu realizări remarcabile sub anumite aspecte, dar și de negocieri intense pentru deblocarea unor chestiuni considerate ca fiind deosebit de sensibile pentru o parte sau alta, și îmi închei acum mandatul cu sentimentul că relația româno-ungară cunoaște, în plan bilateral, cea mai fastă perioadă a sa de după semnarea Tratatului de bază din 1996, în care ambele țări și-au unit eforturile pentru integrarea cît mai rapidă în UE, iar Ungaria sprijină fără rezerve integrarea României în NATO.

(Continuare în pag. a 4-a)

„Voi fi mereu cu inima alături de comunitatea românească din Ungaria”

(Urmare din pag. a 3-a)

● Oare stadiul actual al relațiilor noastre se poate considera ca o bază de pornire pentru noi tratative bilaterale, atât la nivel înalt, cât și al comisiilor mixte de specialitate? Se știe că domnul prim-ministru Medgyessy Péter a primit deja o invitație din partea omologului său român Adrian Năstase.

■ În relația bilaterală româno-ungară, densitatea contactelor politice la nivel înalt și al comisiilor de specialitate reprezintă un adevărat barometru. Cu cât acestea sînt mai dese și de mai înalt nivel, cu atât relația funcționează mai bine. Consider că este în interesul nostru reciproc ca noua conjunctură favorabilă, conturată după încheierea Memorandumului de Înțelegere din decembrie 2001, să fie exploatată prin menținerea unei agende active de întâlniri bilaterale la toate nivelele între Guvernul român și noul Guvern ungar, condus de Medgyessy Péter.

Această agendă, sînt sigur că va fi cit de curînd actualizată și concretizată inclusiv printr-o întâlnire la nivelul celor doi prim-miniștri, sens în care, într-adevăr, domnul Adrian Năstase și-a exprimat deja disponibilitatea.

● Știu, de asemenea, că noul Guvern al Ungariei are ca sarcină contractuală să examineze stadiul îndeplinirii mult discutatei Legi a Statutului. Care este părerea dumneavoastră despre această lege și ne-ar interesa dacă oare și România pledează pentru o lege a statutului românesc?

■ Tematica negocierilor bilaterale româno-ungare este deosebit de generoasă. Ea abordează subiecte multiple, pe măsura diversității problematicei relației noastre. Legea Statutului este unul dintre subiectele care va rămîne în continuare în atenția celor două guverne. Este cunoscut faptul că România nu intenționează modificarea memorandumului, ci respectarea lui și de către noul cabinet ungar. Declarațiile oficiale române, făcute pe acest subiect, demonstrează cu claritate că România și-a pus, în decembrie 2001, semnătura pe un document care face posibilă aplicarea legii ungare pe teritoriul românesc, dar numai în condițiile care sînt înscrise în memorandum. Ca urmare, orice intenție de modificare a memorandumului, venită din partea noului Guvern ungar, va fi analizată cu marea atenție și va impune măsuri în consecință din partea română. Cred, însă, că relațiile stat-tornicite la nivelul partidelor care conduc cele două guverne vor genera abordări și soluții în interesul ambelor țări și în spiritul reglementărilor internaționale în vigoare în domeniul protejării minorităților naționale.

La ora actuală, nu am cunoștință de intenția Guvernului român de a iniția o lege a statutului românilor din afara granițelor. Guvernul român are la dispoziție și utilizează cu succes o largă paletă de norme juridice ce se integrează standardelor prevăzute de normele de drept in-

ternațional, pentru gestionarea relației cu românii din afara granițelor.

● Din diferite manifestări am înțeles că și România plănuiește un forum româno-român. În ce stadiu se găsesc pregătirile în acest sens?

■ Într-adevăr, România intenționează să constituie un Consiliu al Românilor de Pretutindeni (CRP), compus din reprezentanți marcant ai diasporei și ai comunităților românești din jurul României, organism cu rol consultativ pe lângă primul ministru român. Acest consiliu urmează să numere aproximativ 100 de membri. Fiecare membru va avea un mandat de patru ani pe baza căruia va putea reprezenta interesele comunității românești din țara de proveniență, în relația cu România.

La ora actuală, procesul de constituire este în plină desfășurare. S-au făcut și trimis propuneri de personalități, inclusiv din partea comunității române din Ungaria și urmează să se decidă asupra componenței definitive a consiliului încă în cursul acestui an.

● Pentru românii de peste hotare atît legea, cît și forumul, ar avea o mare importanță în sensul garanției și a demonstrării în practică a preocupărilor României față de ai săi de peste hotare. Ne-ar interesa și părerea dumneavoastră în această privință.

■ Așa cum bine știți, Guvernul României acordă o atenție deosebită relației cu românii din afara granițelor. Programul de guvernare prevede responsabilități concrete în acest sens.

În cadrul instituționalizat, care există și care se dorește a fi continuu perfecționat, Consiliul Românilor de Pretutindeni va reprezenta o verigă necesară pentru consultarea permanentă cu comunitățile românești de pretutindeni.

Apreciez că această instituție va avea, pe de o parte, un rol de punte de legătură efectivă între România, ca stat înrudit, și comunitățile românești de pretutindeni, și, pe de altă parte, va fi forumul de dezbateră concretă a problematicei diverse cu care se confruntă fiecare comunitate în parte și de găsire, în comun, a soluțiilor pertinente pentru îmbunătățirea situației românilor din afara granițelor și a relației lor cu România. În preocupările Consiliului Românilor de Pretutindeni va intra, cu siguranță, și cea de inițiere de propuneri pentru îmbunătățirea cadrului legislativ românesc, pentru sprijinirea românilor din afara granițelor.

● După anii petrecuți în rîndurile noastre, cum ați putea formula urările dumneavoastră pentru românii din Ungaria?

■ Îmi permit să mă adresez, prin intermediul „Foii Românești”, comunității românilor din Ungaria ca unei adevărate familii. În primul rînd, doresc să mulțumesc tuturor celor care în acești ani m-au invitat în mijlocul lor și m-au înconjurat întotdeauna cu grija deosebită, specifică românilor, la manifestările organizate în cadrul comunității.

Mulțumesc liderilor organizațiilor reprezentative ale românilor, dar și oame-nilor simpli care simt româneste, fără să facă un titlu de glorie din acest lucru, și care au înțeles că dialogul între reprezentanții Ambasadei și comunitate înseamnă, înainte de toate, un dialog între oameni care aparțin aceleiași nații și nu între instituții care aparțin unor state diferite.

Mulțumesc pentru sprijinul acordat, tuturor românilor, și celor mai în vîrstă care, cu înțelepciunea lor, pot struni pornirile, uneori hazardate, ale celor fără experiență, dar și tinerilor care, prin entuziasmul lor,

pot schimba inerția instaurată în unele structuri de decizie ale instituțiilor comunității.

Le transmit românilor să manifeste, în continuare, o mare deschidere față de reprezentanții Ambasadei, față de noul ambasador și ceilalți colegi care vor continua munca pe care, personal, am considerat-o de mare responsabilitate și pe care am făcut-o cu pasiune și din inimă.

Le sînt recunoscător tuturor românilor pe care am reușit să-i cunosc în cei patru ani, dar și celor pe care nu i-am cunoscut personal, dar a căror existență și activitate le consider tot atît de importante pentru menținerea limbii, culturii și spiritualității românești în Ungaria.

Acum, la despărțire, îi îmbrățișez cu dragoste pe toți românii care m-au făcut să mă simt în mijlocul lor ca într-o adevărată familie, familie care, pentru a se menține, are nevoie acum mai mult ca niciodată de strîngerea rîndurilor membrilor săi și redescoperirea sentimentului unității.

Am încredere în capacitatea românilor din Ungaria de a-și uni energiile și eforturile în cadrul instituțiilor fundamentale pentru existența comunității: biserica, școala, asociațiile culturale, mass-media și auto-guvernările autentice românești și prin colaborarea cu instituțiile abilitate din România și Ungaria să-și promoveze cu verticalitate interesele de menținere a limbii, culturii, credinței și identității românești. În acest proces veți simți mereu alături sprijinul României și al instituțiilor sale destinate să concureze la reușita demersului dumneavoastră. Personal voi fi mereu cu inima alături de comunitatea românească din Ungaria, și în măsura posibilităților mele, voi susține și în continuare strădaniile ei.

Cred în viitorul familiei românilor din Ungaria și în integrarea ei în marea familie a Românității.

● Stimate domnule Pahonea, în numele cititorilor „Foii Românești” vă mulțumesc din inimă pentru acest interviu, dorindu-vă numai bine, multe bucurii și împliniri în viață.

Al. Ardelean

Lansare a două volume la Budapesta

Centrul Cultural al României din Capitală a organizat luni, 20 mai o seară care a cuprins două lansări de carte și o expoziție de fotografii. În prezența autorilor au fost prezentate volumele cu titlul: „România-Vatican 1920-1940, Relații diplomatice” de Adela Herban și „Interferențe, convergențe și divergențe culturale româno-maghiare în epoca luminoasă” de Gheorghe Firczak. Cărțile au apărut în îngrij-

irea Editurii Călăuza din Deva, județul Hunedoara. De la cei doi autori am aflat că lucrările valorifică o muncă de cercetare de un deceniu și că ambele acoperă un gol în istoriografia românească. Relația diplomatică între statul papal și România nu a fost încă prezentată amănunțit de nici un autor, deci în acest sens Adela Herban aduce o adevărată contribuție istoriografică. Meritul istoricului Gheorghe Firczak, de ori-

gine rutenă, este că realizează o lucrare comparativă, bazată în egală măsură pe surse maghiare și românești. După lansarea celor două volume, publicul a mai participat la vernisajul expoziției de fotografii, cu tema mineritului în Valea Jiului, de Gaál Oszkár, autor de la răscrucea secolelor 19-20. Cele 25 de fotografii au fost aduse la Budapesta de Francisc Gaál, strănepotul fotografului

Șt. C.

Statul maghiar nu va mai acorda burse pentru studii integrale în România?

Reprezentanța Fundației Publice Eötvös József, constituită recent de către Guvernul de la Budapesta cu scopul distribuirii bursei de studii superioare în afara Ungariei, propune pentru Ministerul Învățământului să desființeze sistemul acordării bursei de stat pentru studii superioare integrale în țările vecine. *Sohár Pál*, președintele Curatorului, este de părere că nu are rost să se trimită tineri pentru studii superioare în fostele țări socialiste, deoarece pregătirea studenților în Ungaria se face la un nivel ridicat și corespunzător. Se propune ca fondurile rezervate pentru bursele tinerilor plecați la studii integrale în țările vecine să se distribuie pentru finanțarea studiilor parțiale, pe 2-3 semestre, concepute pe baza colaborării dintre instituțiile de învățământ superior din țările în discuție. Propunerea Fundației Eötvös nu a fost încă dezbătută de către responsabilii din ministerul de resort.

Referirea la „fostele țări socialiste” include acele țări cu care Ungaria are contract de colaborare pentru asigurarea pregătirii integrale în limba maternă a studenților de naționalitate, deoarece în Ungaria, la ora actuală, nu funcționează, în afară de catedrele de limbă și literatură, nici o instituție de învățământ superior la care s-ar asigura pregătirea în limba maternă a studenților din rândul minorităților.

Planul desființării siste-

mului de burse al statului maghiar în aceste țări trece cu vederea cele stabilite în Legea minorităților din 1993. Aliniatul 3 al paragrafului 46 prevede că „statul se îngrijește și prin intermediul tratatelor internaționale ca cei aparținând minorității să participe, respectiv să beneficieze deplin de pregătirea post-scolară și de cea științifică în instituțiile de învățământ cu predarea în limba minorităților, destinate îngrijirii culturii acestora”.

În prezent, Ungaria asigură 36 de burse pentru studii superioare în România. Bursa este de 150 USD pe lună. În anul universitar 2001/2002, Ungaria are 27 de studenți bursieri la studii superioare integrale și 9 tineri aflați la studii post-graduale în România. Dintre ei, 15 studiază filologia, 12 medicina, 6 studiază științe economice, 2 se pregătesc la teologie, 1 tânăr este la conservator. Dintre cei 36 de bursieri ai statului maghiar, 14 tineri au absolvit Liceul N. Bălcescu din Giula. Fundația Publică Eötvös din Budapesta a publicat concurs de burse și pentru anul universitar 2002/2003. S-a anunțat acordarea a 5 burse noi pentru studii superioare integrale în România. Termenul înaintării dosarelor de concurs pentru anul universitar 2002/2003 a fost 1 martie 2002. Pentru acest concurs au sosit 27 de cereri. În caz că totuși se va menține sistemul de burse, despre concursurile înaintate în primăvară se va decide în lunile de vară.

-an-

Cea de-a XXI-a întâlnire a naționalităților la Aletea

În ziua de sâmbătă, 25 mai, începând de la ora 10.00 se va desfășura la Centrul Cultural din Aletea cea de-a XXI-a întâlnire a cluburilor de naționalitate din județul Bichiș. Tradiționala sărbătoare culturală a naționalităților bichișene va începe dimineața cu o slujbă ecumenică, oficiată în biserica catolică, după care formațiile și cluburile participante vor defila în centrul orașelului, antrenând locui-

torii la serbarea folclorică. Programul propriu-zis va începe prin cuvintele de deschidere ale primarului *Kecskeméti János*, după care va urma programul folcloric al diferitelor cluburi și formații culturale. În încheierea programului, participanții vor primi diplome de participare. Programul de după-masă va consta dintr-un joc, la care se vor putea distra toți participanții.

E. I.

Medgyessy și minoritățile

La ședința de constituire a noului Parlament maghiar, în ziua de 15 mai, au fost validate mandatele celor 386 de deputați, au fost aleși prin vot secret președintele, cei cinci vicepreședinți și zece secretari ai Adunării Naționale și s-a votat noua structură a celor 25 de comisii parlamentare, convenite în urma negocierilor dintre cele patru partide parlamentare care compun noul for legislativ ungar. La prima reuniune a noului parlament au fost invitați și reprezentanții autoguvernărilor minorităților din Ungaria, care i-au înmănat noului premier *Medgyessy Péter* documentul care conține propuneri-

le și așteptările minorităților pe viitor. *Medgyessy* a promis că în cel mai scurt timp posibil, poate chiar în

săptămîna aceasta, îi va primi pe reprezentanții naționalităților din Ungaria.

I. K.

Președinții autoguvernărilor minoritare în Parlamentul de la Budapesta

Un preot reformat în fruntea Comisiei minorităților din Parlament

Noul președinte al Comisiei parlamentare pentru drepturile omului, minorității și culte este *Szászfalvi László*, deputat al Forumului Democrat Maghiar. Preotul reformat s-a născut în 1961 la *Macău*, în prezent fiind primar în localitatea din sud-vestul țării, la *Csurgó*. Vicepreședintele comisiei va fi *Semjén Zsolt* (FIDESZ), responsabilul pentru problemele cultelor în guvernul anterior. În

această comisie vor lucra trei deputați romi: *Teleki László* (MSZP), *Farkas Flórián* și *Varga József* (FIDESZ). Membru al comisiei este și *Láyer József* (FIDESZ), posesorul distincției ATRU „Pentru Români din Ungaria”.

Într-un interviu acordat revistei electronice ETNONET, *Szászfalvi* a declarat că vrea să continue munca de patru ani din ciclul anterior, punând accent deosebit

pe rezolvarea unor probleme cum ar fi modificarea Legii pentru Minorități și reprezentarea în Parlament a naționalităților din Ungaria. „Soluționarea acestor probleme oferă o mare posibilitate, dar totodată și o provocare pentru noi. Dacă nu am reuși să rezolvăm aceste probleme, atunci s-ar pune la îndoială munca comisiei și a întregului Parlament.” – a mai declarat *Szászfalvi László*.

Vizita ministrului român al educației la Giula

Ecaterina Andronesco

Sâmbătă, la 25 mai, după încheierea Festivalului „Perinița” se va organiza la Giula o conferință despre învățământul românesc din Ungaria, la care vor participa specialiști români din Ungaria și din țara-mamă.

Întîlnirea a fost inițiată de către partea română, ca urmare a vizitei reprezentanților instituțiilor românești din Ungaria efectuată la București, la începutul lunii aprilie. România va fi reprezentată prin doamna

Ecaterina Andronesco, ministru al educației și cercetării și de secretarul de stat *Doru Vasile Ionescu* de la Departamentul pentru Problemele Românilor de Pretutindeni. Delegația română dorește să se informeze despre situația reală a învățământului nostru, precum și despre posibilitățile de susținere de către statul român a predării la școlile românești din Ungaria. În cadrul unor prelegeri, specialiști români din Ungaria vor prezenta structura, respectiv modificările legate de reforma învățământului românesc din Ungaria. Conferința se va desfășura la Centrul Cultural Român din Giula.

T. B.

Atunci, ce este un creștin?

Un creștin este unul din copiii lui Dumnezeu

Un creștin este un om născut în familia lui Dumnezeu și, prin urmare, este copilul lui Dumnezeu. Poate-mi vei spune: „Lui, eu credeam că toți sînt copiii lui Dumnezeu. Nu este Dumnezeu Tatăl întregii omeniri?”

Potrivit Bibliei, Dumnezeu este creatorul tuturor oamenilor, dar nu și tatăl tuturor! Sînt mulți care nici nu vor să-L aibă pe Dumnezeu de tată.

Devii membru în familia lui Dumnezeu născîndu-te în ea. Donul Isus a spus: „Dacă un om nu se naște din nou, nu poate vedea Împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3:3). Ce înseamnă asta?

Există două nașteri. Prima este cea biologică, prin care venim pe acest pămînt.

Dar pentru a deveni fiu al unui tată spiritual, e nevoie să ai o naștere spirituală. Lucrul acesta se întîmplă atunci cînd ne pocăim de păcatele noastre și ne punem credința și încrederea în Domnul Isus Hristos.

Nașterea biologică o celebrăm cu petreceri și cadouri. Dar mai este și o a doua

Luis Palau

naștere. Te-ai născut tu de două ori? Ai avut parte de a doua naștere? Dacă nu, atunci trebuie să ieși o hotărîre, care constă în a-L primi sau a-L respinge pe Isus Hristos. Biblia spune: „Dar tuturor celor ce L-au primit, adică celor ce cred în numele Lui, le-a dat dreptul să se facă copii ai lui Dumnezeu” (Ioan 1:12).

Vrei să ai certitudinea vieții veșnice? Vrei să începi a umbla pe calea lui Isus Hristos, conștient că ești un copil al lui Dumnezeu și că mergi spre cer?

Îți voi arăta cum poți

deveni creștin adevărat, chiar acum, în timp ce citești această broșură.

Recunoaște că păcatele tale te-au despărțit de Dumnezeu!

Cum pot oamenii deveni creștini? Biblia spune că mai întîi trebuie să recunoască faptul că păcatele lor îi separă de Dumnezeu.

Ai venit tu în fața lui Dumnezeu cu căință pentru lucrurile rele comise în viața ta, care L-au rănit pe El? Egoism, mîndrie, lăcomie, imoralitate și multe altele?

Biblia spune: „Căci toți au păcătuit și sînt lipsiți de slava lui Dumnezeu” (Romani 3:23). Tu știi că aici ești inclus și tu – și că e timpul să vii cu căință în fața lui Dumnezeu pentru a primi iertarea pe care vrea să ți-o dăruiască El.

Crede miracolul Crucii!

Apoi, tu trebuie să crezi ce a făcut Hristos pentru tine la cruce. Biblia spune: „Hristos a suferit o dată, a murit, pentru păcate” (I Petru 3:18). Hristos a murit pe cruce, pentru ca acum fiecare din noi să poată fi iertat. Pentru răul ce l-am făcut înaintea lui Dumnezeu, noi meritam pedeapsa. Dar Dumnezeu a trimis pe Fiul Său să ia pedeapsa noastră pe umerii Săi, pe cruce.

Este ca și cum un judecător ar stabili că inculpatul este vinovat, dar apoi ar coborî în boxa acuzaților și ar accepta sentința în locul celui vinovat. Ce dragoste magnifică!

Tu poate nu înțelegi deplin cum e posibil ca Dumnezeu să pună pedeapsa pentru păcatele tale asupra Fiului Său. Dar nu e nevoie să înțelegi totul dintr-o dată. Tu trebuie doar să crezi că acest lucru este adevărat.

Nimeni nu înțelege electricitatea. Știi asta? Oamenii de știință vorbesc despre electricitate ca fiind proprietatea fundamentală a materiei. Ei pot crea producătoare de electricitate și o pot utiliza, dar, așa cum îmi spunea un savant de la Stanford University: „Electricitatea, în esența ei, este destul de inexplicabilă.”

Cînd tu devii un creștin adevărat, poate nu înțelegi totul de la început. Dar, cu timpul, citind Biblia și lăsîndu-L pe Dumnezeu să te învețe, înțelegerea ta va spori.

Tu trebuie să-L primești pe Hristos pentru tine însuși!

Acesta este ultimul pas pe care trebuie să-l facem să-L primești pe Hristos personal. Credința nu se poate moșteni.

Nu spune: „Tatăl meu a fost un bun creștin, eu m-am născut într-o casă de buni credincioși.” Lucrul acesta nu te face un copil al lui Dumnezeu. Experimentează-L pe Hristos personal. Noi toți cei care sîntem ai lui Hristos a trebuit să venim la El în mod individual. Ai venit tu la El? Ai luat tu această hotărîre de a veni la El?

Poate vei întreba: „Cum să vin la El?” Calea cea mai bună pe care o știi este de a-ți pleca capul și, printr-o rugăciune simplă, să-ți arunci toate păcatele înaintea lui Dumnezeu, prin credință să-ți deschizi inima pentru Hristos: să crezi în El și să-L primești pe El.

Cel mai bun lucru este să citești Biblia. Începe cu Evanghelia după Luca, și citește-o ca pe un roman. Dar nu uita că prin ea comunică Dumnezeu cu noi. În timp ce citești, fii atent la exemple demne de urmat sau la instrucțiuni cu care trebuie să te conformezi.

Citește Biblia pînă la saturație. Minte ta va începe să se schimbe, modul tău de gîndire se va transforma, și sentimentele tale vor fi înnoite prin lectura Bibliei.

Apoi, caută să te întâlnești cu alți creștini. Găsește-ți o biserică unde se explică Biblia, se predică Evanghelia și unde pastorul crede că Biblia este Cuvîntul lui Dumnezeu. Mergi la biserică și spune-i pastorului: „L-am primit pe Hristos” și vezi ce se întîmplă. Dacă pastorul nu pare interesat să te ajute să crești spiritual, caută o biserică în care vei găsi ajutorul necesar.

În fine, începe să te rogi! El te iubește, El este tatăl tău. Comunicarea este cheia oricărei relații.

Relația ta cu Dumnezeu va crește în raport cu intensitatea și frecvența rugăciunilor tale. Luis Palau

Victoria Ilie

O, Doamne, Tu mă știi

O, Doamne, Tu mă știi în amănunt
Și ochii Tăi mă văd așa cum sînt:
Cu certitudini și-ndoieli, cu rău și bine
Și cu căderi, de care mi-e rușine...

Mă știi cînd greu mă lupt s-ajung la mal,
Cînd merg ca Petru pe-ndoielnic val,
Mă știi cînd sînt Maria Magdalena,
Cînd crucea duc ca Simon din Cirena;

Mă știi și cînd mă lupt să fac ce-i drept,
Și cînd mi-e rostul vieții ne-nțelept;
Cînd dau prilej ispitei să mă-mbie,
Dar și cînd sînt o lîmpede solie.

Mă știi cînd sînt în Tine-ncrezător:
Mă știi cît lut e-n mine și cît dor.
O, Doamne, Tu mă știi în amănunt!
Valoarea mea – e cît în Tine sînt!

Evanghelizare la Micherechi

Duminică, la 26 mai, în Biserica Baptistă Română din Micherechi se va desfășura o zi de evanghelizare. Biserica va avea ca musafiri un grup de studenți de la Școala Biblică din Tóalmás, însoțiți de pastorul Eric Murphy. Astfel, la serviciile divine din această zi frații misionari vor vesti Evanghelia prin cîntări, poezii și mărturisiri personale, la care vă invită toată biserica cu mult drag.

R. P.

Între zîmbet și suspin

Pierderea credinței

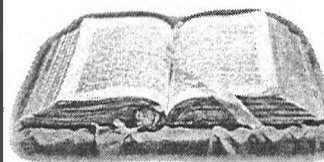
Un băiețuș a fost foarte impresionat de lecția de la școala duminicală și mai ales de desenul atît de frumos sub care scria: „Aveți credință în Dumnezeu!” Înspre casă, se uita cu bucurie la hîrtia colorată pe care o primise. Vîntul însă, i-a smuls desenul care a zburat pe fereastra deschisă a autobuzului.

„Oprîți autobuzul. Mi-am pierdut credința în Dumnezeu!”, a strigat copilul. Șoferul a oprit și hîrtia colorată a fost recuperată.

Cei mari din autobuz au comentat: „Binecuvîntată este inocența copilăriei!” Cineva însă, cu mai multă înțelepciune, a adăugat:

„Am fi mult mai fericiți, dacă am fi tot atît de înțelepți să cerem o oprire din iureșul vieții atunci cînd sîntem în real pericol să ne pierdem credința noastră în Dumnezeu!”

Din Sfînta Scriptură

„Cerurile spun slava lui Dumnezeu întînderea lor vestește lucrarea mîinilor Lui.

O zi istorisește alteia acest lucru, o noapte dă de știre alteia despre El.

Și aceasta, fără vorbe, fără cuvinte al căror sunet să fie auzit; dar răsunetul lor străbate tot pămîntul și glasul lor merge pînă la marginea lumii.”

(Psalmul 19)

Sfântul Constantin cel Mare și mama sa Elena

După trei sute de ani de suferințe și de prigoniri, Biserica creștină se poate bucura și de zile mai senine. Aceasta se întâmplă în zilele de domnie a împăratului Constantin cel Mare.

Îndemnat și de împărăteasa Elena, mama sa, care era o creștină cu frica lui Dumnezeu, Constantin cel Mare arăta multă dragoste pentru creștini și opri persecuțiunile împotriva lor.

Constantin cel Mare stăpânea însă numai partea apuseană a Împărăției romane. Spre sud, în părțile Italiei de azi, domnea Maxențiu, care era un mare dușman al Creștinismului. Maxențiu îl dușmănea de moarte și pe Constantin și, în ascuns, lucra la dărâmarea puterii lui.

Din aceste pricini, între cei doi împărați se iscă ceartă și războiu. Constantin cel Mare pormi către Maxențiu. Oastea lui nu era prea numeroasă, dar avea cu ea nădejde în victorie. Căci ostașii lui Constantin, în cea mai mare parte, erau creștini.

În drum spre câmpul de bătălie, lui Constantin i se arată, la amiazi, deasupra soarelui, o cruce strălucitoare, pe care sta scris: „Cu acest semn vei învinge”. În noaptea următoare, Mântuitorul Hristos i se arată împăratului în vis și îi spune că sfânta cruce să-i fie semn de izbândă. A doua zi, la porunca lui Constantin, pe toate steagurile trebui să se coase semnul crucii, iar ostașii îl așezară pe coifurile și pe scuturile lor. Într-adevăr, Constantin cel Mare ieși biruitor din luptă și în chipul acesta ajuns stăpân și peste partea din sud a Împărăției romane.

În semn de prețuire pen-

tru creștini, Constantin alcătuia un act însemnat, la anul 313. Actul acela e cunoscut sub numirea de „Edictul dela Milan” și prin el li se dădea drept și creștinilor să se închine în toată libertatea.

Dar Constantin cel Mare avea un cumnat cu numele Liianiu. Acela stăpânea în răsăritul imperiului și îi persecuta pe creștinii din partea locului. Constantin își soli cumnatul să iscălească „Edictul dela Milan” și să nu-i mai asuprească pe închinătorii lui Hristos.

Licinii iscăli, dar nu se ținu de făgăduială. De aceea Constantin pormi războiu și împotriva lui, îl învinse și îi luă tronul. Liciniu muri, iar Constantin cel Mare ajuns singur stăpânitor peste întreaga Împărăție romană.

O parte din cinstitele moaște ale Sfinților Împărați Constantin și Elena a ajuns la București

Martți, la 21 mai, cu prilejul sărbătorii Sfinților Împărați Constantin și Elena, ocrotitorii spirituali ai Catedralei Patriarhale din București, racla cu cinstitele moaște ale Sfinților Dimitrie cel Nou din Basarabi a fost scoasă în procesiune și așezată într-un loc special amenajat, pe Dealul Patriarhiei, pentru închinare și cinstire de către credincioșii din Capitală. În acest an, la hramul Catedralei, a fost prezentă o delegație a Bisericii Ortodoxe a Ciprului, care a participat la Sfânta Liturghie, la finalul căreia au dăruit Patriarhiei Române o parte din cinstitele moaște ale Sfinților Împărați Constantin și Elena. În încheierea manifestărilor prilejuite de această sărbătoare, în Aula Patriarhiei a avut loc un concert de muzică bizantină, susținut de Corul Mănăstirii Kikos din Cipru.

Dumitru Călugăr

Taina icoanelor

Icoana – tablou pe lemn sau sticlă, care reprezintă figuri de sfinți sau scene cu temă religioasă, obiect de cult specific Bisericii Ortodoxe. Dincolo de această definiție seacă, icoana este cu mult mai mult. Este un simbol al credinței, simbol al creștinismului ortodox, dar este și metafora sufletului credincios al românilor. Icoana și candela sînt obiectele de cult din fiecare casă de bun creștin, la care se închină părinți și copii, veacuri de-a rîndul. Semnificația icoanei este multiplă, precum e de bogată și tematica icoanelor în parte: portrete ale unor sfinți, momente din viața lui Iisus Hristos, scene din viața Maicii Domnului. Iar dincolo de aceste însemne evidente, icoanele păstrează și câte-un mesaj tainic din vremurile creștinismului timpuriu, din vremea cînd pentru această credință urmașii ei mureau în cele mai cumplite chinuri. Altele ne duc cu gîndul la nașterea lui Hristos, iar altele la moartea Mîntuitorului. Dar bogăția este infinită, precum harul Domnului.

Despre toate acestea și încă multe altele au primit o adevărată lecție de creștinism cîțiva elevi ai liceului românesc, care, însoțiți de profesoara Vera Gurzău, au vizionat expoziția cu icoanele maestrului Sergiu Savin din holul Uniunii Culturale. Călăuzite de explicații minunate, icoanele au fost „descifrate” de către părintele Calinic, care le-a oferit elevilor cu generozitate codul icoanelor în general și în parte. Și captivați de explicații, copleșiți de emoții, dovedindu-se sincer pătrunși de evlavia momentului, au stat încremeniți ei, elevii, „tinerețel de azi”.

-ilda-

Aniversarea bisericii românești din Bătănia

Cu ocazia aniversării a 130 de ani de la sfințirea bisericii ortodoxe române, în ziua de 1 iunie 2002 va avea loc la Bătănia un șir de manifestări. Serbarea va începe la ora 10.00 cu oficierea Sfintei Liturghii arhieresti la biserică, după care de la ora 12.00 este prevăzută în program o întîlnire cu comunitatea românească din localitate. După-masă, de la ora 15.00, în biblioteca orașenească se va ține o adunare festivă și vor fi prezentate filmele lui Lucian Magdu despre orașul lui natal. Ziua se va încheia cu un program festiv, găzduit de Casa de Cultură din Bătănia.

- va -

Lacrimile ne apără sănătatea ochilor

Un doctor învățat din Londra, Alexandru Fleming, scrie că a aflat în lacrimile ochilor un fel de materie ce are putere să omoare microbii și necurătențiile ce intră în ochi. Această putere a lacrimilor curăță mereu ochii și îi ține sănătoși. „Dacă n-am avea lacrimile – zice doctorul – ar fi plină lumea de oameni orbi.”

La asta, noi zicem că lacrimile au o putere și mai mare în cele sufletești. Lacrimile cîinței nu curăță numai ochii cei sufletești; ne curăță mereu sufletul de păcate. Cel care nu are lacrimi de cîință și-a pierdut vederea cea sufletească, este un orb cu sufletul.

Cunoști tu, cititorule, puterea ce este în lacrimile ochilor tăi? Cunoști tu lacrimile cîinței și le folosești?

Pr. Iosif Trifa

Lupta pentru identitate în romanul *Ion*, de Liviu Rebreanu

Setea și dragostea de pământ a țăranilor români ardeleni au o semnificație aparte, pe care scriitorii români care s-au oprit la această temă au reușit s-o surprindă cu dibăcie, fie în poezie (Coșbuc, Goga), fie în proză (Rebreanu). În structura multietnică a Transilvaniei, pentru românii care, deși majoritari, erau lipsiți de drepturi, proprietatea asupra pământului purta simbolul unei posibilități de a fi în rând cu ceilalți, pe scara socială și politică.

În romanul *Ion*, apărut în 1920, Liviu Rebreanu surprinde satul ardelean într-un anumit moment istoric și oferă asupra acestuia o viziune monografică. Este momentul în care societatea tradițională începe să se destrame, oamenii încep să spargă zidurile nevăzute ale unui mod de viață care, de secole, făcuse din ei un fel de turmă ușor de mânuit.

Deși scriitorul nu se oprește în primul rând asupra luptei de căutare a identității (pe care a parcurs-o el însuși, devenind scriitor român, din ofițer maghiar),

romanul *Ion* poate fi considerat ca o descriere și o analiză a două căi de afirmare a identității românești în condiții istorice speciale. Prima cale este cea aleasă de individul de excepție care este țăranul Ion, din satul Pripas. După nume, Ion pare a fi unul din cei mulți, un român ardelean generic. Predestinarea numelui trece însă hotarele geografice și etnice, căci *Ion* se înrudește cu adjectivul latin *humilis* (*umil*), care însemna *cel care e aproape de pământ*, de *humus*, cum spuneau latinii ori de *humă*, cum scrie Creangă. Astfel, nu e de mirare că umilul Ion devine un important nume creștin, după ce la vechii evrei avea sensul etimologic de „cel dăruit de Dumnezeu”. Un țăran cu un nume comun, căruia, mai târziu, Tudor Arghezi îi va „face un cântec”, Ion, cel ales de Rebreanu, nu a avut însă un destin comun. Acest destin dramatic nu putea fi întâlnit prea des în satele ardeleni. *Homogamia* (legea nescrisă care interzicea căsătoria între doi indivizi care nu aveau aceeași

poziție socială, aceeași avere) era mai puternică decât *endogamia* (căsătoria între persoane cu aceeași etnie, limbă, religie).

Bustul lui L. Rebreanu,
din Parcul Sf. Nicolae, Giula

Deci Ion știe că încalcă o tradiție, o ordine, atunci când o ia de soție pe Ana, fată mai bogată decât el, când dorește cu orice preț să dobândească pământul de zestre al fetei pe care nu o iubește.

Totuși, parcă nu rușinea de a fi sărac, nu dorința de înăvuițire ori parvenirea materială îl împing să facă acest pas spre nefericire. Ion parcă dorește să refacă o stare anterioară, căci tatăl său, Alexandru Glanetașu, risipise pe băutură zestrea soției sale Zenobia. Pământul pe care Ion l-a dobândit prin căsătoria cu Ana a lui Vasile Bacișu nu reprezintă o avere imensă. E vorba mai ales de o încercare de devenire spirituală, de depășire a unui timp și a unei condiții umane, devenită atât de apăsătoare, încât Ion e dispus să renunțe chiar la dragostea adevărată pentru Florica. Căci, ce putea cere de la viață un tânăr neliniștit într-un sat uitat de vreme, în care bărbății își înceau amarul în băutură, în care cei bogați îi desconsiderau pe săraci, în care intelectuali, popi și dascăli, erau dezorientați și se pierdeau în conflicte mărunte? Numele satului în care se petrec evenimentele romanului, Pripas, e și el semnificativ. *De pripas* sunt considerați a fi cei ai nimănui, cei

lăsați la voia întâmplării, cei rătăciți.

Tradițiile satului, considerate până astăzi ca forme de manifestare a coeziunii colectivității, nașterea, botezul, jocul, nunta, sunt surprinse de romancier în pagini memorabile. Însă chiar aceste vechi ceremoniale pe care se sprijină viziunea idilică despre sat în literatura română, devin, în romanul modern al lui Rebreanu, cătușe care țin pe loc mentalități învechite. În primul rând acestor mentalități le cade victimă Ana, soția lui Ion, disprețuită de acesta și respinsă cu duritate de propriul tată, incapabilă să se impună ca femeie și ca mamă. Singura soluție pe care aceasta o adoptă, în rezolvarea problemelor de viață, este sinuciderea, un fapt total lipsit de morala creștină, care ar trebui să existe într-o comunitate echilibrată. De asemeni, modul în care trăiește și moare în scurt timp copilul lui Ion și al Anei este zguduitor, el atestă o lipsă totală a cultului copilului în familiile de pe o anumită treaptă socială.

A doua cale de căutare a identității și de câștigare a demnității umane este cea prezentată în cazul tânărului Titu Herdelea. El reprezintă o nouă sferă socială a satului, provine dintr-o fa-

cesta se înstrăinează și mai tare. Alegând identitatea de român, Titu Herdelea se refugiază la București. Însă continuă să se zbată între două ideologii, între două identități, ca orice individ care vorbește două limbi, cunoaște două culturi, iubește fără să ia în seamă proveniența etnică.

Vorbind despre valoarea istorică a romanului, George Călinescu scria despre performanța lui Liviu Rebreanu: „Nici un scriitor al Ardealului n-a zugrăvit cu mai deplină nepărtinire incertitudinea din sufletele românilor de peste munți din epoca Imperiului”. Criticul se referă în primul rând la modul în care Rebreanu îi înfățișează pe intelectuali satului, învățătorul Herdelea și preotul Belciug, veșnic hărțuindu-se din nimicuri, dar luând cu greu decizii capitale. În problemele esențiale, însă, se împacă: „Istoriceste, Herdelea este învățătorul român care nu vrea să învețe pe copii ungurește și Belciug este preotul român care păstrează conștiința românească prin biserică”.

Romanul *Ion* debutează și se încheie în același loc, cu același eveniment: jocul duminical ținut în curtea Teodosiei, văduva săracă a lui Maxim Oprea. Este o construcție ciclică în interio-

milie de un alt nivel cultural, deși gospodăria învățătorului Herdelea din Pripas este vecină cu cea a lui Ion Pop al Glanetașului. Titu nu mai vede refugiul din calea destrămării vechii ordini în posesiunea de pământ. El are deschidere spre o altă lume, spre lumea cărții. Față de drama țăranului Ion, legat de pământul din spațiul închis al satului, drama lui Titu Herdelea e mult mai adâncă, deși nu la fel de tragică sau de spectaculoasă. Căutându-se pe sine însuși,

rul căreia se intersectează sau se desprind cele două planuri, cele două fire narative urmărite de scriitor. Închiderea perfectă a cercului este, dintr-un punct de vedere, o rezolvare pesimistă: ne aflăm în fața unei lumi închise, fără nici o deschidere, fără posibilitatea de a progresa. Cei care se zbat în incertitudinea dublei identități știu că deschiderea cercului este la fel de distructivă ca și rămânerea în spațiul închis.

Catedra de română, Seghedin

Tudor Arghezi

Bade Ioane...

*Bade Ioane, m-aș gândi să-ți fac
Un cântec nou, de ți-ar mai fi pe plac.
Dă-ți de la buze buciurul deoparte,
Că sună prea departe.
Eu ți-aș cânta mutește, cu slove ca de carte...
Cum ți-ar plăcea ca ghiersul să mai fie?
De bărbăție și de vitejie?
Bărbat ai fost, o spune
Pământul tău, muncit și-n rugăciune.
Că ți-ai purtat prin veacuri, greu, povara,
Mărturisesc ogoarele și țara
Clădită-n suferință și răbdare.
I-ai dat și sînge, și sudoare.*

*Cînd ceasul dezrobirii ți-a sunat,
Și sînge și sudori le-ai înviat.
Ți-ai deșteptat și morții, și cu toții
V-ați dovedit măreți și strănepoți.*

*Să-ți fac un cântec? Vorbele-mi sînt goale
Și nu au frumusețea din cîntecele tale.*

O invitație pentru elevii chitighăzeni de la românii din Budapesta

La invitația Autoguver-
nării Minoritare Române
din sectorul VII al Budape-
stei, în data de 11 mai un
grup de 40 de elevi însoțiți
de cinci profesori ai școlii
românești din Chitighaz, au
putut face o excursie în ca-
pitala țării, cu scopul ca ele-
vii din Cimpie să facă cu-
noștință cu locuri memori-
ale legate de spiritualitatea
și cultura românească din
Capitală. Deși elevii școlii
românești au mai fost și cu
alte ocazii la Budapesta, vi-
zitarea acestor locuri n-a
fost încă niciodată în pro-
gram, poate că prea multe
nici nu știam despre existen-
ța acestora. Tocmai de
aceea am așteptat cu mare
curiozitate și interes ziua
excursiei. O asemenea cin-
ste nu ne-a ajuns încă, ca
toate cheltuielile să fie achi-
tate de gazde. Iar în plus, în
tot timpul programului zi-
lei am fost însoțiți și călău-
ziți de soții *Eva și Ștefan Fră-
tean*.

Sosind la Budapesta, au-
tobuzul a parcat aproape de
Podul cu Lanțuri, unde ne-
au așteptat și cițiva membri
ai Autoguverării. Cu *Ște-
fan Mureșan* și soții Frătean
am luat drumul spre Podul
cu Lanțuri, unde ne-a aștep-
tat și doamna *Maria Beré-
nyi*, directoarea Institutului
de Cercetări. Ea ne-a călă-

„Iată-ne în marea sală de conferințe...”

uzit la placa memorială a
constructorului faimosului
pod, dar unde pe o placă
aflăm și numele bancheru-
lui Gheorghe Sina, unul din-
tre cei mai bogați români ai
Budapestei de altă dată și
unul dintre promotorii dez-
voltării economice din se-
colul XIX. În continuare am
fost conduși la impunătoa-
rea clădire a Academiei
Maghiare de Științe, pe care
am admirat-o pe din afară
și înăuntru. Aici am ascu-
tat și o prelegere a doam-
nei Berényi despre înființa-
rea Academiei și despre
personalitățile acesteia. Gru-
pul din Chitighaz a putut
afla astfel că Academia a
fost fondată în 1825, din
strădania lui Széchenyi
István. În sala mare de con-
ferințe am admirat fresce-

le lui Lotz Károly. De aici
am făcut o plimbare pînă
la casa din strada Váci,
unde a fost redactată pe
vremuri revista „Familia” de
Iosif Vulcan și unde, în anul
1866, a fost tipărită prima
poezie a lui Mihai Emines-
cu. Azi o tablă memorială
de pe peretele clădirii pă-
strează amintirea acestui
moment cultural. Iosif Vul-
can, redactorul revistei „Fa-
milia” și-a consacrat întreaga
viață ridicării prin cultu-
ră și știință a neamului său.
În continuare a urmat să
vedem unul dintre monu-
mentele de seamă ale Bu-
dapestei, anume biserica
ortodoxă din Piața Petőfi,
ridicată între anii 1791-
1801 de comunitatea
„greco-valahă”. După alun-
garea otomanilor din Buda
și Pesta, aici s-au format
puternice colonii româ-
nești, formate în mare par-
te de macedoromâni. Acum
ne-am dat seama că în
multe locuri din Buda-
pesta găsim prezențe româ-
nești încă din acele vremuri.

Din șirul bogat al progra-
mului zilei s-a evidențiat în-
tîlnirea cu domnul *Călin
Fabian*, ambasadorul Româ-
niei în Ungaria. Am primit
informații despre sarcina și
rolul Ambasadei, după care
Excelența Sa ne-a invitat și
la o mică gustare, în timpul
căreia am mai avut posibi-
litatea să discutăm, să pu-
nem întrebări. Și pe aceas-
tă cale mulțumim pentru
primirea prietenoasă.

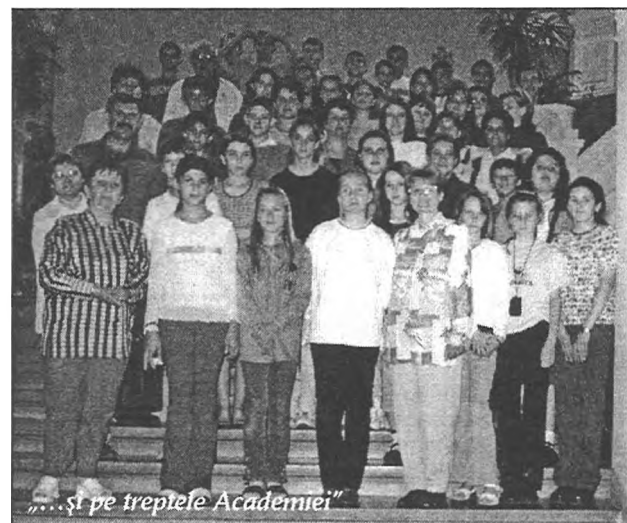
La prînz am fost invitați
de gazde la un McDonalds.
După-masă, ca încheiere a
excursiei am urcat pe Mun-
tele János, la o înălțime de
529 m. De acolo am cobo-
rit cu telefericul, cu „libegő”,
prin care am avut parte de
o priveliște minunată,
putînd admira panorama
spectaculoasă a orașului
Budapesta. Cu excursia
aceasta s-a terminat progra-
mul bogat care ne-a asigu-

rat amintiri de neuitat. Co-
pii s-au simțit nespuse de
bine, dar s-au și comportat
frumos. Excursia aceasta a
fost foarte reușită, ne-am
îmbogățit cu toții cunoștin-

țele de istorie și cultură, ne-
am distrat, am cîntat, am
vorbit românește. Le mul-
țumim organizatorilor nu
numai pentru invitație și
ospitalitate, ci și pentru stră-
duința cu care îngrijesc și
cultivă amintirile spirituale
românești din Budapesta,
pentru răspîndirea acestor
cunoștințe cultural-istorice
în rîndul tineretului școlar
românesc din Ungaria.

Reîntorși acasă, am mai
povestit multe amănunte,
am evocat momente plăcu-
te, remarcînd la tot pasul
atenția și ospitalitatea
budapestanilor, înainte de
toate a soților Frătean și a
membrilor autoguverării.

Maria Sarca Zombai

„...și pe treptele Academiei”

Primăvară bogată la școala din Săcal

Sosirea primăverii înseamnă întotdeauna accelerarea
vieții, a naturii, dar înseamnă și activitate mai mare la școală:
rînd pe rînd se desfășoară concursuri, întreceri sportive,
acțiuni culturale. Iar pentru aceste întreceri, elevii Școlii
generale din Săcal se pregătesc din timp și rezultatele sînt
multumitoare. Astfel, încă în luna martie, doi elevi, *Adrian
Szűcs* din clasa a 5-a și *Attila Szeip* din clasa a 7-a au fost
premiati la un concurs ecologic județean desfășurat la
Debrecin. În afară de diplome și premii în cărți au primit
ca răsplătă și o excursie în Parcul Național Hortobágy.
Cei mai buni povestitori din ciclul inferior au participat la
un concurs de povești ținut la Téglás. Tot în luna aprilie
s-a organizat un concurs tradițional cu titlul „Kis-Sárrét”,
la care școala noastră a participat cu două echipe, cea a
cursului inferior a obținut locul al doilea, primul loc l-a
obținut echipa din Oradea.

Cu cel mai mare succes au participat elevii noștri la
diferitele concursuri de desen. *Nora Dénes* (cl. a 6-a) a
cîștigat locul I la concursul din cadrul Zilelor „József Attila”.
La un alt concurs județean, desenul lui *Vasile Bulcsú* (clasa
a 4-a) a primit, la fel, premiul I. La un concurs de ilustrare
a unor cărți, doi elevi au fost premiați, *Toma Bódi* din clasa
a 3-a și *Robert Balogh* din clasa a 4-a. Ei vor lua parte și la
finala de la Budapesta a concursului. O excursie de trei
zile au cîștigat la alt concurs de desen doi elevi, *Tiberiu
Gîrdan* (clasa a 4-a) și *Annabella Mohácsi* (clasa a 6-a).

Dar, tot în cursul acestei primăveri, și sportivii școlii
noastre au obținut succese remarcabile și sperăm că ulti-
mele întreceri din acest an școlar vor aduce încă noi di-
plome și premii elevilor noștri.

În atenția absolvenților!

„CÎNTEC DE BUN RĂMAS” TEXT, MUZICĂ GH. MOȚ.

Numai trei săptămîni mai sînt, pînă cînd elevii școlilor
generale sînt obligați să stea în bancă. Iar cei din clasele a
opta au emoții tot mai mari, deoarece în această perioadă
se pregătesc pentru părăsirea școlii generale. Se pregătesc
cu cîntece și poezii pentru serbarea de rămas bun din
mijlocul lunii iunie. Astfel absolvenții mai au timp pentru
a învăța un cîntec nou de rămas bun. Textul și muzica
compusă de *Gheorghe Moț* din Chitighaz oferă o nouă
posibilitate pentru a cînta în limba maternă, românește.

Educația copilului prin experiențe pedagogice

Duminică, la 26 mai, fiind Ziua Copilului, am ales pe coperta „Foi” un copil drăguț în timpul „muncii”. *Cornel Kecskés* are 4 ani și este unicul fiu al părinților *Veronica și Ferenc Kecskés* din Giula. Cornel este preocupat de multe lucruri interesante și emoționante. În afară de educatoarele lui de la grădiniță, întreaga familie, părinții și bunicii, fac tot posibilul pentru a-i oferi lui Cornel cât mai multe bucurii și o creștere cât mai echilibrată, care, totodată, să-i lărgescă cunoștințele, să-i „slefuiască” mintea.

În legătură cu educația copilului și nepotului am întrebat-o pe mama, *Veronica Garami*, profesoară de cînt și matematică, și pe bunica, *Irina Garami*, profesoară în pensie.

Bunica: – Fiind profesoară, am activat mulți ani pe tărîmul educației. Astfel, toate experiențele pe care le-am adunat în timpul carierei mele pedagogice, le-am folosit atît la fiica mea, cît și acum, la nepoțelul nostru Cornel. Toate aceste experiențe le-am împletit cu practicile „bune” aduse din casa părintească. Și cred că prin această îmbinare am avut succese.

– Care sînt limitele în comportamentul nepotului, atunci cînd vă ocupați cu el?

Bunica: – Niciodată nu avem probleme de comportament. Amîndoi cunoaștem așteptările celui-lalt. Eu îi asigur un teren de libertate foarte larg. Nu îi pun prea multe bariere și numai atunci spun NU, dacă ar face ceva ce ar putea fi periculos. În general ne simțim foarte bine împreună.

Corneluț în centrul atenției mamelor

– Oare Cornel nu face abuz de îngăduința, de toleranța bunicii?

Bunica: – Nu. Întotdeauna sîntem într-un raport calm, în armonie. Orice ar face Cornel, o face distrîndu-se, de parcă ar fi un joc. În acest fel, jucîndu-ne, rezolvăm totul.

– Nu vă confrunțați cu Vera? Nu aveți uneori principii educative diferite, contrare?

Bunica: – Adevărul este că nu prea sîntem împreună. Noi facem mai degrabă un fel de „educație alternativă”. Pentru că ori părinții, ori noi, bunicii, avem grijă de Cornel. Cînd nepoțelul a fost mai mic, sarcina de mamă a fost o noutate și pentru Vera. Pe atunci am avut uneori părerii diferite. Dar acum avem aceeași mentalitate în ce privește educația. De altfel, în familia noastră fie-

care are cîte-un domeniu, în care este responsabil în dezvoltarea lui Cornel. Eu sînt responsabilă pentru gimnastică și pentru jocurile sportive, bunicul pentru jocul la calculator, mămică pentru jocurile instructive, de cînt și desen, iar tatăl lui Cornel îl introduce în lumea tehnicii și a mecanicii. Astfel cu toții avem domeniul nostru, datoria noastră cînd sîntem cu el. Cu mîndrie pot să mai spun că eu mă ocup și de transmiterea limbii române. Corneluț știe deja și

poezii în limba noastră. Cel mai mult îi place „Somnoroase păsărele” de Mihai Eminescu. Îndată cînd vede cine a venit să-l ia de la grădiniță, știe ce preocupări o să aibă după-masă. Fiecare dintre noi facem totul ca el să îndrăgească acel domeniu.

Mama: – Îi place mult să deseneze, să coloreze, dar în același timp îi plac și jocurile de logică. Ne străduim să aibă cît mai multe cunoștințe în orice domeniu. Oricînd, oriunde răspund la toate întrebările pe

care mi le pune Cornel. Dar cred că, de fapt, și noi ne educăm copilul așa cum o fac și alții.

– Știi să-i spunei NU?

Mama: – Sînt cazuri cînd trebuie să zici NU. Mai ales că acum este la o vîrstă capricioasă, cînd deseori e încăpățînat. E greu să-l contrazici, să-i zici NU, pentru că deloc începe să plîngă. Foarte rar se întîmplă să-l batem. Sîntem împotriva acestei metode. Există și alte posibilități, alte mijloace educative.

– Știe Cornel ce se poate acasă și ce își poate permite la bunica?

Mama: – De fapt, nu prea îi tragem hotare, nu prea există limite. Îi permitem aproape tot și aproape oriunde.

– Ce țel urmărești în creșterea copilului tău?

Mama: – Vreau să-i asigur tot ce este necesar pentru dezvoltarea lui echilibrată, armonioasă, să fac tot posibilul ca el să fie un copil fericit și să devină un om integru. Indiferent ce va deveni, cînd va fi adult, important este să-și găsească bucuria în tot ceea ce face.

Bunica: – Eu aș vrea să-l văd pe Cornel tot timpul un băiat foarte vesel, iar mai tîrziu un om sănătos, armonios și echilibrat. Acesta este lucrul cel mai important în viața oricărui om.

Rita Ruja Păcș

Vreți să învățați limba română doar din manuale? Fără noi este aproape imposibil!

Fundația Culturală Română vă oferă posibilitatea să cunoașteți cultura și istoria poporului român. Doar așa veți putea înțelege și deprinde limba română cu adevărat. Școala de vară a Fundației este deschisă în fiecare an pe o durată de trei săptămîni, în una dintre cele mai pitorești zone ale României, în Maramureș.

Cursuri de limbă, cultură și civilizație românească
Baia Mare, 13 iulie – 2 august 2002

Cursurile de limbă se organizează atît pentru începători, cît și pentru avansați. Se organizează cursuri despre istoria culturii și literaturii române. Vor fi inițiate ateliere de artă plastică, cursuri de cîntece și dansuri populare, ateliere de artă culinară. Programul include numeroase excursii de cercetare. Taxa participării este de 300 USD.

Uniunea Culturală oferă trei locuri gratuite

Cazarea și masa se asigură la hotel. Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria asigură taxa de participare pentru **3 tineri români** din țară. Prezentările se pot face pînă la **1 iunie 2002** la adresa UCRU. Informații suplimentare aflați la adresa: 5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8, tel. 66/463-152.

George Coșbuc

Cîntec

(fragment)

Și-a venit un negustor
Plin de bani, cu vîlfă mare,
Cumpăra copii pe care
Nu-i iubește mama lor.
Și-a venit la noi la poartă
Și-am ieșit și l-am certat:
– „N-ai nici tu, nici împăratul,
Bani să-mi cumpere băiatul!
Pleacă-n sat, că-i mare satul,
Pleacă, pleacă ” – și-a plecat.

Din presa timpului

Budapesta românească

Mă iertați că încep cu acest paradox. Da există și o Budapesta românească. Mai deunăzi mă plimbam pe stradele capitalei cu un român, venit din provincie. Și atunci privind, fără să vreau, orașul nu prin prizma obișnuită mie, ci prin a celui nou venit, observai câți români sunt aici. Într-o plimbare de un ceas am întâlnit pe strade de vreo 5-6 persoane cu care mă salutam românește și dacă mă opream, vorbeam românește. – Păi bine, îmi spunea tovarășul meu în glumă, eu am venit să văd Budapesta ungurească, nu cea românească.

Este lucru firesc, ca în capitala Ungariei să trăiască un număr mărșor de români. Împrejurările cari ne-au legat soarta de țara aceasta, ne-au legat cel puțin prin legăturile intereselor economice și politice, dacă nu culturale și sentimentale de capitala acestei țări. Oricare capitală modernă este mult-puțin expresia etnică a țării întregi. Acesta este rezultatul firesc al ascendentului puternic pe care îl are azi orice centru asupra țării sale.

Budapesta nu-i numai cel mai mare oraș unguresc, dar și cel mai mare oraș nemțesc, iudovesc sau slovăcesc al Ungariei. Ca să amintesc numai de slovaci de aici, ei trăiesc aici în număr de cel puțin 50-60.000, aproape toți ca muncitori, sau mici meseriași, fără să se mai pomenească de marele număr de slovaci, mai ales intelectuali și funcționari maghiarizați, cari nu mai vreau să știu de poporul lor. Sunt cartiere întregi, mai ales muncitorești, în Iosefstadt, cari sunt aproape curat slovăcești și unde pe strade auzi foarte mult vorbă slovăcească.

Față de celelalte neamuri, românii nu sunt prea bine reprezentați în capitală (lucru care dealtcum nu trebuie să ne întristeze de loc). În lipsă de o statistică, numărul lor poate fi pus foarte aproximativ la 3000.

Dar mai există o Budapesta românească în afară de români. Sunt numeroșii străini (unguri sau de alt neam) pe cari îi întâlnești în capitală și care locuind pe marele teritoriu locuit de români au învățat de bine de rău românește.

– Și eu știu românește! De câte ori nu i se întâmplă unui român din Budapesta să auză cuvintele acestea, rostite în diferite nuanțe dialectale și învrăstăte cu nuanțe ungurești! Cartierele locuite mai cu seamă de români sunt cartierul VIII și IV. (Iosefstadt și Innere Stadt). Să împărțim pe românii de aici în două categorii principale: studenții cari sunt mai mult un element flotant și ceilalți români cari sunt mult-puțin stabiliți aici în Budapesta.

Voi vorbi mai întâi de acești din urmă.

Cînd se vorbește de colonia românească din Budapesta, lumea înțelege de obicei pe intelectualii români din capitală și uită că aici trăiește și un număr oarecare de meseriași și muncitori români.

Aceștia din urmă țin adesea întruniri. Deși ei sunt cuprinși de spiritul socialismului, după cum aici este inevitabil, totuși cei mai mulți din ei țin la limba și legea lor românească. Tot ei au organizat și adunarea muncitorilor români, despre care ați raportat și dvoastră la timpul său.

Intelectualii români de aici însă nu caută în deajuns contactul cu meseriași.

Ei ar putea să organizeze cu ei întruniri și i-ar putea organiza cu scopul de a-i păstra pentru românism și de a-i îndemna să se stabilească prin provincia românească, unde este aștia nevoie de o clasă de mijloc românească. Așa cum este azi, colonia românească, intelectuali și meseriași, nu pot fi priviți decât ca un element care își menține greu ființa națională și după o generație două sunt osîndiți în chip fatal să se deznaționalizeze, contopindu-se în marea asta de străini.

Să nu se uite că românismul de aici deși mai număros și mai tare decât s-ar crede, este un produs anormal și nefiresc al împrejurărilor. Românii de aici nu pot avea niciodată rădăcini în oraș ci toate împrejurările sunt nefavorabile pentru existența lor. Totdeauna ei vor fi aici străini și trebuie să se simte străini. Odată ce vor începe să se simtă aici bine ca acasă, primul pas inconștient către deznaționalizare este făcut.

Pentru aceea ziarul acesta a combătut cu toată dreptatea orice năzuință de concentrare a românilor aici în Budapesta.

(Tribuna/Arad/1907/Nr. 144)

Preluat din volumul „Românii din Ungaria de azi în presa română din Transilvania și Ungaria secolului al XIX-lea (1821-1918)” de Maria Berényi

Aniversare dublă în Capitală

Societatea „Petru Maior” – 140 Revista „Luceafărul” – 100

Societatea Culturală a Românilor din Budapesta, împreună cu Autogovernarea românilor din sectorul II al capitalei, a sărbătorit vinerea trecută două aniver-

moștenire culturală aproape inepuizabilă, în acest sens îi putem privi cu o invidie sănătoasă. Ce-i drept, budapestanii se pricep și la exploatarea și valorificarea

cinci mii de colaboratori. Ea a devenit un adevărat atelier al „cercului tinerimei academice”. Un colaborator activ al „Luceafărului” a fost Octavian Goga, care la ti-

sări: 140 de ani de la constituirea Societății „Petru Maior” din Budapesta și 100 de ani de la apariția revistei literare „Luceafărul”. Cenaclul omagial s-a ținut în Hotelul „Hadik”, în fața unui auditoriu în jur de 30 de persoane, printre care se aflau membrii societății românești și diplomați de la Ambasada României. În cadrul seratei, cunoscuta cercetătoare dr. Maria Berényi a prezentat circumstanțele istorice în care a luat naștere Societatea „Petru Maior”, organizația studenților români din Budapesta și revista „Luceafărul”, numai cu trei ani după înființarea din 1902, s-a numărat în rîndul celor mai valoroase publicații literare românești. Din documentele și creațiile literare ale epocii au citat: dr. Ana Borbély, Ecaterina Tiritean, Cornelia Nemeș și dr. Alexandru Ardelean. Cu această dublă aniversare, comunitatea românilor din Budapesta a continuat șirul manifestărilor în cinstea înaintașilor români din Capitală. Pentru că au de-a face cu o

acestui trecut, care a adus contribuții serioase chiar și la formarea culturii românești universale. Despre valoarea Societății „Petru Maior” ne spune mult, că ea a fost vizitată de Ion Luca Caragiale, iar cel mai mare istoric român, Nicolae Iorga, a ținut în mai multe rânduri, ca în trecere prin Budapesta să se întâlnească cu tinerii români, studenți în orașul „cosmopolit”, pe care îi îndemna să publice cât mai mult și să nu copieze, ci să încerce să fie originali. Pentru a face palpabil nivelul intelectual al acestui cerc și a demonstra că îndemnurile lui Iorga au căzut pe un teren fertil este destul să amintim rolul revistei „Luceafărul”, care într-o perioadă a avut nu mai puțin de

pografia pestană, în 1905, a scos volumul său intitulat „Poezii” și tot aici a apărut traducerea în română a „Tragediei omului” de Madách Imre. Revista l-a lansat, printre alții, și pe Ion Agârbiceabu. Pentru a ajunge în acest cerc intelectual, s-au „bătut” chiar și autorii de dincolo de Carpați. Actuala comunitate românească din Budapesta este cu mult mai mică și nici tinerii studioși nu mai au potențialul de a scoate un „Luceafărul”. E adevărat, nici Budapesta nu mai este acel oraș poliglot, care ar fi centrul cultural al mai multor popoare. Jos cu pălăria în fața românilor de acum, care se mențin nu cu mai puține eforturi decât înaintașii.

Ștefan Crăsta

Înțelepciunea săptămînii

„Orișicît de mari ar fi deosebirile trupesti dintre noi, cultura le înlătură și ne face pe toți la fel, iar cei ce nu vor aceasta rămîn răzleți, niște ființe excentrice, pe care numai în numărătoarea statisticeii îi socotim ca fiind români.”

I. Slavici

Avea dreptate Titu Maiorescu, cînd la 1872, în studiul de sinteză „Direcția nouă în poezia și proza română” îl situa pe *Samson Bodnărescu* (1840-1902) într-o ierarhie valorică demnă, precum cea în care figurau Vasile Alecsandri și Mihai Eminescu. Așezat imediat în ierarhia valorică după Eminescu, i se dă chiar un exemplu de îndeminare poetică în poemul „De la mare”, pe care Maiorescu îl citează integral. E de reținut că acest poet, contemporan cu Alecsandri și Eminescu, are o întinsă și variată activitate poetică, fiind unul din poeții noștri preeminescieni, prețuiți de autorul Luceafărului. Prea puțin se știe că multe din figurile și expresiile poetice eminesciene sînt anticipate la acest poet și că limbajul poetic a cunoscut prin activitatea sa un real progres în expresie și configurație poetică.

Născut tot în zona Moldovei de sus, Suceava, la 27 mai 1840, Samson Bodnărescu și-a făcut studiile universitare, ca mai toți junimiștii, la universitățile din Iași, Viena și Berlin, reușind să obțină și doctoratul în filozofie, cu o teză de interferențe culturale, filozofie și estetică, despre Laokoon-ul lui Lessing. Acest scriitor a fost și printre primii junimiști foarte activi și prezenți la ședințele cenacului. De altfel, contemporan fiind cu Eminescu și Alecsandri, va intra foarte repede în atenția lui Titu Maiorescu, fapt care l-a făcut pe critic să vadă în acest poet una din speranțele renașterii și modernizării literaturii.

A fost, prezent, încă de la primul an de apariție, în paginile revistei junimiste *Convorbiri literare*, din anul 1867, cu colaborări periodice, versuri și fragmente din tragedii. Autorul urma perfect programul și principiile curentului junimist: deschiderea spre literatura occidentală modernă, organizarea ideilor prin influența filozofiei și esteticii și deschiderea spre arta universală, perfecționarea limbajului poetic, prin inovații ale expresiei poetice. Cu prilejul aparițiilor operelor sale de teatru, Rieni – 1868 și Lăpușneanu – 1884, dedicațiile făcute lui Vasile

Scriitori la aniversară

Samson Bodnărescu

100 de ani de la moarte

(1902–2002)

Alecsandri și lui Titu Maiorescu au exprimat, pe alocuri, unele din concepțiile sale despre artă și literatură. Aceste idei rezumă, în bună parte, programul estetic junimist, de exemplu, imaginea lui Lăpușneanu, prin implicarea pasiunilor politice, devenind purtătoare a unui destin etern, în ceea ce „întrupează patimile în netrecătoare lor parte”. Frumosul, ca un concept estetic, poate să eternizeze pasiuni și sentimente, încît arta se apropie de teoria platoniciană a adevărului, numit metaforic de Samson Bodnărescu, „pomul cunoștinții din paradisul reafiat.” Transpuse în artă și poezie, pasiunile umane trec printr-un proces de eliberare și purificare, acel catharsis, care distruge răul și instinctualul din om, aducîndu-l mai aproape de semenul său.

Poezia și creația sa încearcă un echilibru al orientărilor culturale. Cum la noi n-a existat un clasicism puternic, o serie de scriitori din perioada anilor 1860-1880 au îmbinat cele două mari estetici, cea clasică și cea romantică. La acest poet junimist, sinteza celor două direcții culturale, exprimată în versuri, împacă și structura liricii clasice, și substanța, ideile estetice și romantice. Formulele acesteia aidoma greutății de alege între două fete frumoase: „Dintre amîndouă pe care s-o ador? Stau singur adese. / Stau, le privesc și uimit de amîndouă mă-nînt. / Clasică-i mîndră fecioară, romântică, jună frumoasă. / Cultu-mi ling-un altar, jertfa pe unul mi-a fi.”

Deși autorul și-a recuperat tîrziu creațiile publicate la *Convorbiri literare*, abia în anul 1884 (vol. Din scrierile lui Bodnărescu), se observă că însăși structura și

organizarea volumului urmează rigoarea clasică. O parte din creații sînt epigrame, pe modelul celor lui Goethe și Schiller: construcții ample, folosind versul

lung, alexandrinul, muzicalitate internă a versului, spontaneitate în asocieri de cuvinte și rime. Iată un model de asemenea text, în care versul curge fluent, iar mesajul satiric și obiectul epigramei, tipice epigramei, este ambiguizat sau plasat spre final: „Mult iscusita spre geamul ferestrei încet înclinată / Vesela față zîmbind, drag îmi era s-o privesc. / Înțelepțește apoi a suflat și gingaș pe sticlă / Ceața din sufletul ei mîndru, deprins cu senin, / Și-a început să se joace, ștergînd o cu degetul ager, / Semne de farmec făcînd numai pe ici, pe colea.” Titu Maiorescu a caracterizat poezia lui S. Bodnărescu prin ușurința versificației și unele idei înalte pe care le mînuiește cu destulă ușurință.

O altă parte a volumului din 1884 o formează poemele lirice, în care cultivă sentimentul naturii și al dorului. Acest ciclu, „De la cîmp,” are unele ecouri din poezia pastelurilor lui Vasile Alecsandri, dar și anticipă sensibilitatea eminesciană,

prin cîteva acorduri muzicale ale cadrului și trăirea sentimentului timpului. Scrise sub forma unor poezii-pastel, dar cu deschidere spre meditația eminesciană, aceste poeme au și afinități cu liedurile lui Heine, prin construcția unor imagini în miniatură. Universul acestui ciclu deschide și meditația existențială, pe motivul nimicului și neantului, al golului în toate și peste tot: „A pustiu grăiesc cu valul, / A pustiu și a nimică.” S-a arătat că viitorul „Floare-albastră” a lui Eminescu își are originea sau perechea și în poemul lui Samson Bodnărescu „Haide, dragă,” unde înălțăm aceeași formulă prozodică (rimă și ritm), dar și același univers al imaginilor bucolice. Un alt ciclu al volumului este cel de „Poezii didactice,” construcții poetice la modă în lirica românească. Aici se întîlesc cele mai multe din poemele filozofice, organizate sub forma unor tablouri dramatice. Astfel, „Ahasveros în veacul nostru” este un fragment de tablou compus în genul structurilor monologate din Faust al lui Goethe. Poetul român vede în această creație cea mai bună poemă a sa. Poezia – tablou are nu numai amplexarea marilor poeme – meditații, dar, prin îndoilele și incertitudinile existențiale pe care le exploatează, poate sta alături de marea postumă eminesciană „Memento mori.” Pe cîtă filozofie și istorie a ideilor culturale, pe atîta lirism imaginativ și construcții titanice de lumi poetice în acest poem. În Ahasveros, – nume filozofic pe care îl va folosi și Eminescu în proza sa fantastico-filozofică pentru desemnarea principiului începător – se întrezărește destinul Luceafărului eminescian. Nemurirea

devine o grea povară, un blestem, și eroul, care a cunoscut o altfel de existență, cea mai aproape de condiția umană, ajunge să vadă și să simtă că nemurirea este răul. Formele individuale ale existenței, dincolo de moarte, sînt forme tranzitorii spre eternitatea ființei. Un demonism eminescian, prin actul îndoilei și al răzvrătirii, aduce acest poem împlinit al lui Bodnărescu în imediata vecinătate cu tipul de revoltat din tabloul dramatic eminescian „Mureșeanu.” Spectatorul rațional al eternității răului este acest Iehova, chemat de poet să aducă eliberarea, se regăsește în imaginea tribunului-bard din poezia lui Eminescu: „Deșartă-ți de mînie împovăratul ceri / ... / Deasupra mea, Iehova, răstoarnă-i peste mine / Și scurge-al lor jăratic-o mare-n ea să înot, / Zadarnic încercarea ți-a fi de-a mă sfărma.”

Încercările dramatice ale lui S. Bodnărescu, precum tragedia „Rieni” sau „Lăpușneanu-vodă,” au cîteva bune străluciri shakespeariene, prin figurația eroului demonic, care ajunge să se îndoiască de propriul destin și, mai ales, de fragilitatea lumii și a puterii din istorie. La aceste drame existențiale se adaugă și drama sentimentală, iubirea nestatornică pentru Ruxandra. În intenția autorului, aceste tragedii urmau să intre într-un ciclu mai amplu de drame istorice, în care drama Moldovei devenea o dramă a destinului. Tot din aceeași sferă de preocupări face parte și textul dramatic filozofic „Anticrist,” în care se amestecă rituri și credințe populare, dintre Duhul Pămîntului și Filozof. Din păcate neterminat, acest bun proiect ar fi constituit o creație de vîrf din activitatea de poet și dramaturg, fiindcă reușea în paginile redactate să amestece lirismul demonic cu filozofia misterului folcloric.

În istoria literaturii române, din epoca ei glorie, scrișul lui Samson Bodnărescu rămîne un bun reper pentru marea poezie a marilor clasici, pentru tonusul pe care l-a întreținut înainte de apariția lui Mihai Eminescu.

prof. Dr. Cornel Munteanu,
Budapesta

Din povestirile lui Teodor Șimonca

Popa, țiganu și iepurele

(Snoavă)

Așe, o fost odată ca și niciodată, o fost on popă. Popa aista tare zgîrcit iera.

Ar fi mersă la vînat, și n-ave cu cine. (...) Mere l-aon țigan și zice căta țigan:

– Măi țigane, vii cu mine? (...)

Țiganu o zîs că iel nu are pușcă și cum a mere iel la vînat.

– Apu – zice –, măi țigane, ai bită!

– Apu și cu bita poț pușca?

– D-apu și dară!

– Ap-atunci mărg.

Ș-apu să și ie țiganu, să duce cu popa, mere pã hotar, să-ntoarce încoace, să-ntoarce încolo, dî l-o vreme sare on iepure. Cînd îl vede popa, odată-l ie-n țil, pã-ău!! E-e-ei, țiganu fuje dîpă iel, zo-o-op!! cu bita. Perse că iepurele, dîpă ce l-o pușcat, o mai sãrit așe, d-apu tă izide iel.

– A-a-a! f..tu-i norocu mamii lui! Vez, da, că bine-ai zîs dumnetă, dacă nu ieram io, să camaiduce! Amu încă juca dă pãrere dă bine că nu l-ai pușcat.

– Da' – zice – că io l-am pușcat.

– Ba că nu!

– D-apu – zice – cum l-a lovit io! Vez că-i cura sînje dîn nas.

No, să muștră țiganu cu popa, popa cu țiganu. Nu ști popa că ce să facă.

– Măi țigane, știi cum a fi? Duc io iepurele la mine acasă.

– No, no, îl duci tu la tine acasă, numa și io vreu să vād că inde-l pui. Nu – zice – să îl pui num-așe, și cîinii să-l ducă și să-l mînce.

– No, no, bine, bine. (...) No-ame, a lu' acela a fi iepurele care s-a visa mai mîndru la noapte.

– Bine, bine – zice.

– Dacă – zice – tu t-i visa mai mîndru, a tău a fi iepurele. Dacă io m-oi visa mai mîndru, atunci a mneui a fi iepurele.

Așe. No, cînd ajunge acasă, îl bagă - cum l-aș băga aci în cămară - îl bagă în cămară dară (...) Zice țiganu:

– Bine-i iel acolo, tare bine.

Cheie iera d-aceie dă lemn, nu ca ș-amu, nu să-ncuie. O gîndit țiganu: „Lasă numa!”

No-apu cînd îi sara dîpă cină, să culcă popa. Să culcă și țiganu. Da' țiganu să scoală cole la zece ceasuri, la jumătate le unspece,

mere la popa, fură iepurele dîn cămară, îl duce acasă.

– Romnică, dragă, scoală!

Ilustrație de Ștefan Oroian

Și ferbe prînzu – zice – c-amu ieste ce!

– No, no – zice romnica, – numa dă inde-ai adus iepure...

– D-apu am fost la vînat cu popa!

D-apu bine dară. Să scoală și ... și ie flămîndă și cu draci cu tă. Să scoală și face mîncare bună, așe cum o știut deapta de ie. Ș-or mîncat și s-or săturat, și or durmit.

Ei, numa țiganu pînă-n zuzuă să scoală, hai!! la popă!

– Bună dimineața, domnu părinte.

– Bună dimineața. D-ap' că dimineață-ai vînit!

– D-apu am gîndit să nu întîrzi. Da am vînit să vād – zice – cum te-ai visat.

– D-apu, măi țigane, spune tu mai nainte cum te-ai visat! Că apoi oi spune io.

– Nu – zice –, dumnetă, ca popă, și dumnetă-i pușcat dîntii, dumnetă ai să spui dîntii. Ț-oi spune io poveste care m-am visat, numa mai nainte spune-o dumnetă.

D-apu bine, n-are încătrău (...) popa. Țiganu o ascultat. Zice:

– Măi țigane, astă-noapte m-am visat c-o vînit împăratu cu patru cai dîpă mine, în așe hinteu – dă cînd mi-s io n-am văzut! Potcoavele la cai – zice – ierau dă aramă!

Verijile dîn gură ierau dă aur!! la deplele. Apu – zice – rafurile dîpă roatele la hinteu ierau dă gume. Așe o trebuit să mărg cu-mpăratu la iel

la cină. Și m-am dus acolo. No-amu, țigane – zice –, nu ca la mine. La mine nu-i nimica. Acolo tăt on vas dă aur, d-arjint, furțiță dă aur, furțiță dă arjint; lingură dă aur, lingură d-arjint. Tăte mninunate!! D-apu mîncările, frate, hu-u-u!! Nu păsulă și crumpe! Carne și iară carne!! Si dospite-le apoi dîpă iele! A-a-a! Apu tumna lîngă-mpărat am șezut.

– Te-am văzut io – zice. – Ș-atunci te-am văzut cînd te-ai șters la gură! D-aceie am gîndit io: „A, mărg io acasă, și duc și iepurele.” Și l-am dus la romnica me și l-o făcut, și doamne bine m-am săturat și io...

– Mă, tu ai dus iepurele?

– D-apu cum nu – zice –, tu ai mîncat acolo (a-mpărat), și io am mîncat acasă iepurele. (...)

Poveste-i gata.

Culegere și prelucrare de Al. Hoțopan

≡ Aneecdote dîn vecini ≡

Mai dămuit, cînd Ciupărcașu și nevastă-sa tînără or șezut încă la on sălaș dîn hotaru Bichișului, înt-o noapte Măriuța îl trezește dîn somn pã bărbat:

– Măi Ionuț, scoală-te iute, că în chindă aud ceva zgomot. Poate că ceva țilhari umblă pã la noi.

– Nu să poate – zice bărbatu –, țilharii nu fac zgomot cînd umblă să fure! – și cu asta să-ntoarce pã ceie lature și doarme mai dăparte.

După vo' zece perțuri Măriuța iară-ș trezește bărbatu, zîcînd:

– Măi Ionuț, scoală-te iute, că amu tumna așe-i cum ai spus tu, amu nu-i nici on zgomot în chindă.

D-atunce, cînd pã cineva-l trezește nevasta dîn somn, să zice cum că: „Numa nu-s în chindă hoți?”

Mai dămuit, cînd încă mai tăț oamenii dîn sat țineu vaci dă lapte la casă, înt-o sară tîrziie, Mihaiu lu' Păduroaie să duce dîp-o litră dă lapte la Tudoraș, ade-că la vecinu-so și să căznește:

– Și-m fie cu iertare, vecine, că vin așe tîrziu – zice Mihai – da' așe dă tare m-o vînit pofta dă olea' dă lapte dă mă tem că n-oi pute durmi tăta noapte dacă n-oi be barem on pãhar.

– Ce noroc – îi răspunde Tudoraș –, atunci vină pã la mnezu nopți, că io tumna atunci treabă să mă scol să vād că nu cumva fată scroafa?

– Măi vecine, d-apu io nu lapte dă scroafă vreu să beu, ce dă vacă – zice Mihai cam supărat.

– Nici on bai – îl liniștește Tudoraș –, atunci ț-oi mulje și olea' dă lapte dă la vacă.

Am citit că...

Teabă să vă mărturisăsc sîncer că io vara nu pre umblu la bibliotecă. Iarna, cînd am mai multă vreme și cînd im vine doru să-m aleg dă citit dîn uișagurile care umblă la bibliotecă, dîn cînd în cînd mă mai bag pã la ii, mă așez p-on fotel d-aista modern, și răsfoiesc o mulțime dă uișaguri. Asta d-aceie o trăbuit să v-o spun, pãntrucă în zilele trecute, cînd am avut olea' dă treabă la poștă, trecînd pîn fața bibliotecii, Anuța lu' Misarășu, bibliotecara noastă, m-o grăit să fac bine să mă bag înlontru, pãntrucă ie m-o ales cîteva gazete dîn Românie, dîn cile pã care nu dămuit le-o căpătat și cu siguranță m-oi afla cîteva vești pã placu mneui. La una ca asta nu să cuvine ca omu să răspingă propunere, așe că i-am făgădit că la întoarcere, m-oi băga pã la ie. Așe am și făcut.

La poștă am gătat tare iute, că nime n-o fost înainte me, așe că pãstă cîteva perțuri m-am și aflat cu on vrav dă uișaguri și gazete românești în fața me. Vreme am avut dăstulă, nime nu-m mai poruncește că ce și cînd să fac una și alta p-îngă casă, așe dară m-am dat la citite. Numa că așe dă multe or fost uișagurile și gazetele, da barem o săptămînă m-ar fi trăbuită să le răsfoiesc și să și mai citesc dîn iele. Așe că u-am rugat pã Anuța ca să-m deie împrumut pã cîteva zile dîn iele, că acasă și sara mai pot aleje dîn știrile care mă întărăsează mai tare. Le-am căpătat, le-am dus acasă, le-am pus

pã mășuța me cu gîndu că dăsară oi mai cotrobăli pîntră iele.

Bogăt și dăstul că o vînit sara, m-am așezat io în fotelașu mneui și cum am dăstis o gazetă adusă, cum am dat d-o scriere care ave titlu, scris cu litere mare, „Satanistii au profanat 250 de morminte”. Dăuerece iera tumna la doauă zile dîpă Paștele morșilor, cînd omu să gîndește mai mult la cii care ne-or părăsît, n-am putut face să nu citesc veste dă vo doauă-trii uări.

Îi voarbă că înt-on cimitir dîn București cîțva tînări sataniști – o sectă care au ură năimpăcată pã Dumnezeu – sara tîrziu, or sãrit pãstă gard ș-or început să răstoarne cu picioarele unele cruci, pã altele or spînzurat mișe negre moarte și ce mai știu io ce n-or făcut, dă așe or arîtat mormintele ca dîpă on bombardament. No-amu, îi d-ajuns numa să te gîndești la una ca asta, și te lovește o groază, da' dac-ar fi voarbă dă apropiiești noști.

Multe lucruri să-ntîmplă la uărășe, și bune și nu pre, da' la sate nimăru nu i-ar trece nici pîn mîinte să bajocorească cu năcînste mormintele înaintașilor noști. Și asta așe-i bine.

Apu nici d-aceie nu ne pare rău că pã la noi nu pre sînt tînări care s-ar aduna în secte diavolești, drăcești, ctiar și dacă în lume satului credința în spirite rele și bune îi mai mare dîcît în uărășe.

Vă dorește sănătate cît mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Handbal

REMIN Deva a savurat din plin succesul

După ce devencele doar acum trei ani au promovat în prima divizie, duminică ele au urcat și în rândul celor mai bune cluburi europene. Au cucerit Challenge Cup la Buxtehude, învingând nemțoaicele cu 31-25, chiar la ele acasă. Jucătoarele lui Cornel Bădulescu au câștigat trofeul european fără nici o înfrângere, fapt unic în întregul sezon continental handbalistic.

Challenge Cup
a ajuns în România

În decursul celor două manșe, superioritatea fetelor de la Deva a fost atât de clară, încât în decursul celei de a doua partide, nemțoaicele au luptat doar pentru reducerea scorului adunat. REMIN Deva, după rezultatul de 33-23 la Deva, a jucat foarte sigură pe sine și n-a oferit nici șansă suporterilor din Germania pentru emoții. Performanța unică a româncelor a fost răsplătită chiar și de suporterii din Buxtehude, care în ultimele minute ale partidei au cântat româncelor „We are the champions”. Până ce la începutul celor 60 de minute de joc, glasul celor 100 de fani români a fost acoperit de gălăgioșii suporterii locali, pe la final con-

tul a fost oferit de cei din Deva. Mult încercatul antrenor Cornel Bădulescu, după ce și-a văzut împlinit cariera de antrenor prin cucerirea unui trofeu european: „Vreau să le mulțumesc înții fetelor pentru dăruirea admirabilă. Au jucat cu o dezinvoltură demnă de marile campioane. Am realizat împreună un lucru minunat, pe care, sînt convins, nu-l va uita nici unul dintre noi, niciodată.”

Cupa Cupelor
a rămas în Rusia

Din păcate, visul fetelor antrenate de Mariana Tîrcă nu s-a împlinit. În manșa a doua a finalei Cupei Cupelor, OLTCHIM Rîmnicu-Vilcea a fost învinsă cu 28-20 de Lada Toljatti, trofeul ajungînd în vitrina rusoaicelor.

Mariana Tîrcă

Într-o luptă psihică, nervii gazdelor au fost mai tari, ceea ce a fost suficient ca să decidă soarta partidei. După ce, în prima manșă, vilcenele au învins numai cu cinci goluri, după această înfrîngere ele au fost nevoite să se întoarcă fără trofeul dorit deja de 13 ani. Antrenoarea echipei române a apreciat evoluția elevelor sale în Gazeta Sporturilor. „Am spus înaintea meciului că acesta, datorită importanței sale, va fi unul cu multe erori de ambele părți și că va câștiga echipa care greșește mai puțin. Acestea au fost jucătoarele de la Lada. Ele au meritat victoria și le felicit. Privind în ansamblu cele două meciuri finale, jucătoarele Oltchimului au avut o evoluție bună, dar inconstantă. Singura excepție a fost portărița Ildikó Kerekes. Oricum, chiar dacă am pierdut Cupa Cupelor, vreau să le mulțumesc fetelor mele pentru traseul din acest an. Nu este puțin lucru totuși să joci o finală europeană.” Ștefan Crăsta

Bucuria de după finală

Atletism Bichișciaba-Arad în pas de maraton

Prima etapă a supermaratonului Bichișciaba-Arad-Bichișciaba a fost dominată net de laureatii primelor ediții.

Primul dintre concurenții la individual, rusul Anatoli Kruglikov, în vîrstă de 45 de ani, a sosit la Arad cronometrat pe cei peste 103 km ai cursei cu timpul de 7 ore, 16 minute și 10

secunde. El a fost urmat de grecul Yannis Kouros, 46 ani, la două minute și 36 de secunde și de ungurul Vozár Attila, cel mai bun alergător de mare fond din Ungaria, cu 7 ore, 35 de minute și 8 secunde. La echipe, primele au ajuns la Arad două formații din Ungaria, urmate de trupa Eagles, formată

din sportivi din România. În etapa a doua a cursei, Arad-Bichișciaba, pe un traseu de 93 km, grecul Yannis Kouros a reușit să recupereze diferența care l-a despărțit de rusul Anatoli Kruglikov și a câștigat competiția la individual. Pe echipe, s-au impus cei de la MUVAPI Békéscsaba, echipa românească Eagles reușind să ocupe poziția a doua. I. K.

Următoarele meciuri

25 mai (sîmbătă)	
Bătania-Magyarbáhnhegyes	17.00
Aletea-Békéssámsón	17.00
Mezőkovácsháza-Chitighaz	17.00
26 mai (duminică)	
Giula-Karcag	17.00
Vásárosnamény-Leta Mare	17.00
Șercad-Micherechi	17.00
Hajdúböszörmény-Jaca	17.00
Aletea II-Leucușhaz	17.00
Pocel-Blondy	17.00
Kismarja-Săcal	17.00

Fotbal

Tineretul de azi...

Echipa adversă a săcălenilor, Blondy din Szentpéterszeg anul trecut a evoluat în prima divizie a județului Bihor. Însă din motive financiare n-a putut să continue jocul doar în divizia a 3-a. De remarcat că în echipa completă se aflau și doi jucători cu experiență de NB III. Antrenorul și jucătorii din Săcal au răspuns nehotărîți la întrebarea „ce rezultat așteptați de la meciul de astăzi”. Turi Barna a afirmat că este foarte greu să dea un răspuns deoarece primăvara, cu echipa completă a reușit un scor de 4-3. „În momentul de față nu avem nici o rezervă. Sînt obligat să-l trimit pe teren și pe Ioan Berche, care are 40 de ani, și cîteva kilograme în plus.” Mijlocașul Buczi István înainte de meci ar fi fost mulțumit și cu un egal

În minutul 82, Erdei a driblat mai mulți fundași adversi, dar rămînînd fără ajutor, și aceeaștă fază s-a epuizat fără rezultat.

Declarații

Turi Barna: „Pe lîngă faptul că mulți dintre jucători sînt bolnavi, unii nu au jucat din cauza obligațiilor de la locul de muncă, iar alții au fost oboșiți, fiindcă azi noapte au cheful la discotecă. La începutul sezonului, efectivul lotului a fost 26, iar azi am ajuns în situația să avem doar 12 jucători disponibili. Membrii echipei sînt din Săcal, Berettyóújfalu și Komádi. Dacă fără antrenamente și cu acest lot ne aflăm pe locurile 4-5, vă dați seama ce rezultate am avea, dacă am putea ține măcar un antrenament

Cu capul aplecat

deoarece mulți jucători de bază absentează.

În prima repriză am văzut un joc echilibrat și nici într-un caz nu s-a cunoscut că oaspeții cu un an în urmă încă au evoluat cu 2 divizii mai sus. Jucătorii din Săcal au muncit mult, împiedicînd atacurile adverse, totodată construind și cîteva ocazii. În minutul 27 oaspeții au deschis scorul cu ajutorul greșelii comise de portarul de rezervă Gheorghe Naja (0-1). Gazdele au egalat cu 5 minute mai tîrziu, în urma unui fault suferit de Berche în carel de 16 metri. Penaltul a fost valorificat cu siguranță de Buczi (1-1). În pauză antrenorul de la Blondy s-a luptat cu nervii văzînd neputința echipei sale. În minutul 47, Blondy a beneficiat de o lovitură liberă executată de la 20 de metri de la poarta adversă, Csórá înscriind cu capul (1-2). Cu două minute mai tîrziu oaspeții au majorat scorul cu un gol evitabil (1-3). În minutul 69, Naja a parat 2 lovituri dificile. Cu 4 minute mai tîrziu în fața porții adverse Berche a fost faultat grav. Acesta a părăsit terenul, gazdele rămînînd numai 10 în joc.

pe săptămîină și dacă am avea barem 3-4 rezerve.”

Ioan Berche (mijlocaș, 40 de ani, sponsorul echipei): „Îmi place fotbalul și îmi place să joc, dar mi se pare că tineretul de azi nu știe ce vrea. Preferă să piardă timpul la discotecă. Bugetul anual al echipei este 6-700 mii de forinți din care Autogovernarea ne ajută cu 400 de mii. Restul bugetului îl completez eu, animat de dragostea față de fotbal și comună. La începutul sezonului de toamnă vreau să stau de vorbă cu fiecare jucător în parte. Nu mai avem nevoie de 26 fotbaliști, e suficient să fim numai 16, dar aceștia toți jucători stabili.”

Teodor Tarsoly (32 de ani, mijlocaș): „Din anul 1984 joc împreună cu mai mulți din echipă. Am început să joc la Debrețin, iar mai tîrziu împreună cu prietenii mei am înființat echipa de fotbal din Săcal. După ce nu am primit bani, cu toții am plecat la Berekbőszörmény. Nu este meci să nu fim prezenți, iar cînd eram tineri abia am așteptat să fie sîmbătă sau duminică ca să putem juca. Tineretul de azi...” MIC

Ultimele rezultate ale echipelor de fotbal

Campionatul NB II. FC Seghedin-Giula Ternal	4-2
Campionatul NB III. Leta Mare-Szirmabesenyő	3-0
Campionatul județean, Bichiș, div. I. Micherechi-Bătania	0-0
Campionatul județean, Bihor, div. I. Jaca a fost exclusă din competiție	
Campionatul județean, Bichiș, div. II. Chitighaz-Gyulai Köröstáj	4-6
Cristor-Aletea	1-1
Campionatul județean, Bichiș, div. III. Csabacsüd-Aletea II	4-0
Leucușhaz-Gerendás	7-0
Campionatul județean, Bihor, div. III. Săcal-Blondy	1-3
Mezősas-Pocei	2-2

ROMÂNIA

Luni 27 mai
6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.00 Bravo, Bravissimo (R) 8.30 Surprize, surprize... (R) 10.00 O vedetă populară (R) 11.00 Lumea dansului (R) 12.00 Telediclopedia (R) 13.00 Jurnalul de prinz 13.30 Știrile de sâmbăta asta (R) 14.00 Pro Patria 15.00 Cronica 16.30 Interes general 17.30 Căruț de aur 18.10 Știri 18.25 Cupa Mondială de Fotbal 2002 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Iartă-mă! 20.50 Serial. Orașul Ingerilor 21.45 Memorialul durerii 22.30 Jurnalul de noapte 22.45 Divertisment în miez de noapte 23.55 Interes general 0.55 Jurnal (R) 1.40 Iartă-mă! (R) 2.40 Memorialul durerii (R) 3.25 Cupa Mondială de Fotbal 2002 (R) 3.55 Curat Caragiale! Parol! (R) 4.00 Divertisment în miez de noapte (R) 5.10 Căruț de aur (R).

Marti 28 mai
6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.15 Serial. Pasiuni (R) 8.00 Iartă-mă! (R) 9.00 Serial (R) Orașul Ingerilor 9.50 TVR Timișoara 12.00 Interes general 13.00 Jurnalul de prinz 13.30 Puncte cardinale 14.00 Debut 50 plus (R) 15.00 Cronica 16.00 Documentar 16.30 Corect! 16.45 Serial Pasiuni 17.30 Căruț de aur 18.10 Știri 18.25 Cupa Mondială de Fotbal 2002 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Film. Inima Sudului 21.45 Amprente 22.00 Lumea dansului 23.00 Jurnalul de noapte 23.15 Divertisment în miez de noapte 0.20 Marele Jazz (R) 1.20 Jurnal 2.05 Film. Gemenii 3.45 Lumea dansului (R) 4.45 Cupa Mondială de Fotbal 2002 (R) 5.15 Căruț de aur (R).

Miercuri 29 mai
6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.15 Serial. Pasiuni (R) 8.00 Film (R) 9.45 Amprente 10.00 TVR Cluj 12.00 Garantat 100% (R) 13.00 Jurnalul de prinz 13.30 Oameni ca noi 14.00 Bucuriile muzicii 15.00 Panorama 16.00 Documentar 16.30 Corect! 16.45 Serial. Pasiuni 17.30 Căruț de aur 18.10 Știri 18.25 Cupa Mondială de Fotbal 2002 19.00 Jurnal 19.45 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Gala schișelor lui I. L. Caragiale 20.45 Euroatlantica 21.45 Profesiunii 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Divertisment în miez de noapte 24.05 Bucuriile muzicii (R) 1.05 Jurnal (R) 1.50 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Gala schișelor lui I. L. Caragiale 2.45 Euroatlantica (R) 3.45 Corect (R) 4.00 Divertisment în miez de noapte (R) 5.05 Căruț de aur (R).

Joi 30 mai
6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.15 Serial (R) Pasiuni 8.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Gala schișelor lui I. L. Caragiale (R) 9.00 Euroatlantica (R) 10.00 TVR Iași 12.00 Profesiunii (R) 13.00 Jurnalul de prinz 13.30 Memorialul durerii (R) 14.15 Eveniment 15.00 Conștiință 15.30 Panorama 16.00 Documentar 16.30 Corect! 16.45 Serial. Pasiuni 17.30 Căruț de aur 18.10 Știri 18.25 Cupa Mondială de Fotbal 2002 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 20.00 Starea națiunii 21.00 Reflecții rutiere 21.15 Film. Provocarea 23.00 Jurnalul de noapte 23.15 Divertisment în miez de noapte 0.15 Debut 50 plus (R) 1.15 Jurnal (R) 2.10 Film. Recuperatorii 3.45 Cupa Mondială de fotbal 2002 (R) 4.15 Starea națiunii (R) 5.15 Căruț de aur (R).

Vineri 31 mai
6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.15 Serial. Pasiuni (R) 8.00 Film. (R) 9.45 Reflecții rutiere (R) 10.00 TVR Craiova 12.00 Cupa Mondială de Fotbal: Franța-Senegal 15.30 Tribuna partidelor parlamentare 16.00 Documentar 16.30 Corect! 16.45 Serial. Pasiuni 17.30 Căruț de aur 18.10 Știri 18.30 România politică 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Ploaia de stele 21.50 Serial. Amy 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Clubul Cupei Mondiale 24.00 Cupa Mondială de Fotbal 1.40 Jurnal (R) 2.25 Ploaia de stele (R) 4.25 Serial (R) Amy 5.15 Căruț de aur (R).

Sâmbătă 1 iunie
6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 7.50 Serial. Necazuri de puștoaică 8.20 Cupa Mondială la fotbal: Irlanda-Camerun 10.30 O vedetă populară 10.50 Cupa Mondială de fotbal: Uruguay - Danemarca 13.00 Jurnalul de prinz 13.20 Cupa Mondială de Fotbal: Germania-Arabia Saudită 15.30 Ora G 16.00 Telediclopedia 17.00 Fotbal 19.00 Jurnal 19.25 Agenda Europeană 19.30 Curat Caragiale! Parol! 19.35 Surprize, surprize... 22.05 Jurnalul de noapte 22.20 Clubul Cupei Mondiale de Fotbal 1.00 Jurnal (R) 1.30 Ora G (R) 2.00 Fotbal (R) 3.40 O vedetă populară (R) 4.00 Cupa Mondială de Fotbal (R).

Duminică 2 iunie
6.00 Universul credinței 7.20 Cupa Mondială de Fotbal: Anglia-Suedia 9.30 Fotbal: Paraguay-Africa de Sud 11.30 Fotbal: Argentina-Nigeria 13.30 Cupa Mondială de Fotbal: Spania-Slovenia 15.30 Bravo, Bravissimo! 17.00 Cupa Mondială de Fotbal: Mecul zilei 19.00 Jurnal 19.30 Curat Caragiale! Parol! 19.35 Deștept și bogat 20.35 Știrile de sâmbăta asta 21.05 Film. Condamnat la întineric 22.05 Jurnalul de noapte 24.10 Clubul Cupei Mondiale 0.10 Bravo, Bravissimo! (R) 1.40 Jurnal (R) 2.10 Cupa Mondială de Fotbal (R) 3.50 Telediclopedia (R) 4.50 Deștept și bogat (R).

TVR

Luni 27 mai
6.00 Arca lui Noe 6.30 Serial. Tată, am încurcat-o! 7.00 Serial (R). Piatra magică 7.30 Cafeaua de dimineață 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 8.55 Gata cu fumurile! 9.00 Știri 9.05 Serial (R). Flipper și Lopaka 9.30 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 10.15 Prietenii lui Piticot (R) 11.00 Gata cu fumurile! 11.10 Film (R). Primarul din Casterbridge 13.00 Desene animate (R) 14.15 Știri 14.20 Toți, împreună 15.10 Cronici votive (R) 15.40 Oprirea obligatorie 16.00 Destine 16.30 Răscruți 17.00 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 17.30 Telegiurnal 17.50 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 18.50 Gata cu fumurile! 19.00 Paleta 19.30 Serial. Zona crepusculară 20.00 Puls 2002 20.30 Reforma la bani mărunți 21.00 Teatrul. Othello 24.00 Știri 0.10 Minutul 91 (R) 2.15 Teatrul (R). Othello 5.15 TVM Messenger.

Marti 28 mai
6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Serial. Tată, am încurcat-o! 7.15 Desene animate (R) 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 8.55 Gata cu fumurile! 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 10.05 Gata cu fumurile! 10.15 Destine (R) 10.40 Răscruți (R) 11.10 Veni, Video, Vici! 11.25 Televiziunea, dragostea mea! 14.15 Știri 14.20 Toți, împreună 15.05 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Ferra (R) 16.35 E dreptul tău! 17.00 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 17.30 Telegiurnal 17.50 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 18.50 Gata cu fumurile! 19.00 Documentar 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Film. Ultimul cartuş 22.05 Cauza și defectul 23.05 Știri 23.15 Documentar (R) 0.05 Paleta (R) 0.35 Reforma la bani mărunți (R) 1.05 Medalion de interpret (R) 1.35 Acta apărării (R) 2.10 Fețe (R) 2.15 Serial (R). Zona crepusculară 2.40 Diminețile unui bărbat cuminte (R) 3.40 Film (R). Ultimul cartuş 5.15 TVM Messenger.

Miercuri 29 mai
6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Serial. Tată, am încurcat-o! 7.15 Desene animate (R) 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Paradisul de lângă noi (R) 10.40 Camera de gardă (R) 11.15 Bărbați, la cratiță! (R) 12.35 E dreptul tău! (R) 13.00 Desene animate 14.15 Știri 14.20 Toți, împreună 15.05 Sport plus 16.05 Călătorind prin țară 16.35 Mit și istorie 17.00 Serial. Călătoria lui Allen Strange 17.30 Telegiurnal 17.50 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 18.50 Gata cu fumurile! 19.00 Documentar 20.00 Serial (R). Zona crepusculară 20.25 Cinematograful de artă. Desapărarea de Las Vegas 22.15 Clepsidra cu imagini 22.45 Știri 22.45 Documentar (R) 23.35 Televiziunea, dragostea mea! (R) 0.35 Tradiții (R) 1.05 Atlas (R) 1.35 Clepsidra cu imagini (R) 2.05 Serial (R). Zona crepusculară 2.30 Diminețile unui bărbat cuminte (R) 3.30 Cinematograful de artă (R). Desapărarea de Las Vegas (R) 5.15 TVM Messenger.

Joi 30 mai
6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Serial. Tată, am încurcat-o! 7.15 Desene animate 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Reforma la bani mărunți (R) 10.40 Călătorind prin țară (R) 11.10 Videoclipuri 11.25 Sport plus (R) 12.35 Mit și istorie (R) 13.00 Desene animate 14.15 Știri 14.20 Toți, împreună 15.05 Tribuna partidelor parlamentare 15.35 Club-Art 16.05 Documentar 16.35 Afaceri la cheie 17.00 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 17.30 Telegiurnal 17.55 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.00 Documentar 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Timpul trecut 21.20 Film. Aurul Africii 23.05 Știri 23.10 Sport plus (R) 1.00 Club-Art (R) 1.30 Călătorind prin țară (R) 2.00 Serial (R). Zona crepusculară 2.25 Diminețile unui bărbat cuminte (R) 3.25 Film (R). Aurul Africii (R) 5.15 TVM Messenger.

Vineri 31 mai
6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Serial. Tată, am încurcat-o! 7.15 Desene animate (R) 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Tradiții (R) 10.40 Medalion de interpret 11.10 Videoclipuri 11.25 Cauza și defectul (R) 12.30 Puls 2002 (R) 13.00 Desene animate 14.15 Știri 14.20 Televiziunea, dragostea mea! 15.20 Fețe 15.30 Camera de gardă 16.00 Primul pas 17.00 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 17.30 Telegiurnal 17.50 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.00 D'ale lui Mitică 20.00 Gata cu fumurile! Concert extraordinar 22.00 Știri 22.05 Film. Joc periculos 23.35 Remix 0.35 Timpul trecut (R) 1.25 Documentar (R) 2.00 Puls 2002 (R) 2.30 Veni, Video, Vici! (R) 2.45 Diminețile unui bărbat cuminte (R) 3.45 Paradisul de lângă noi (R) 4.15 D'ale lui Mitică (R) 5.15 TVM Messenger.

Sâmbătă 1 iunie
6.00 Teatrul. Micul Lord 6.45 Veni, Video, Vici! (R) 7.00 Serial (R). Flipper și Lopaka 7.30 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferra. Nu mai aștept loc la oraș? 9.30 Cronici votive 10.00 Prietenii lui Piticot 10.45 Serial. Flipper și Lopaka 11.10 Serial. Piatra magică 11.45 Serial. Wishbone 12.15 Paradisul de lângă noi 12.45 Alea cu Ghimpi 13.05 Documentar 14.00 Știri 14.05 Chariot vinzător de vechituri. Comedie mută 14.35 Documentar 15.25 Videoclipuri 15.40 Serial. Andromeda 16.25 Serial. Viața la 15 ani 16.50 Gata cu fumurile! 17.00 Chariot îndrăgostit. Comedie mută 17.30 Știri 17.35 Serial. Familia și legea 18.25 Serial. Un bărbat de succes 18.55 Gata cu fumurile! 19.00 Film. Călețul campion la fotbal 20.20 Serial. Vechinul meu, stăpînul meu 21.00 Știri 21.05 Serial. În plină acțiune 21.50 Despre viață și sex 22.35 Robbie Williams - în concert live la Slane Castle 23.35 Film (R). Joc periculos 1.05 Serial (R). Familia și legea 1.50 Despre viață și sex (R) 2.35 Film (R). Călețul campion la fotbal 4.00 Serial (R). Andromeda 4.40 Serial (R). Un bărbat de succes 5.05 Veni, Video, Vici! (R) 5.25 TVM Messenger.

Duminică 2 iunie
6.00 Teatrul. Micul Lord 6.45 Veni, Video, Vici! (R) 7.00 Serial (R). Flipper și Lopaka 7.30 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferra. Nu mai aștept loc la oraș? 9.30 Cronici votive 10.00 Prietenii lui Piticot 10.45 Serial. Flipper și Lopaka 11.10 Serial. Piatra magică 11.45 Serial. Wishbone 12.15 Paradisul de lângă noi 12.45 Alea cu Ghimpi 13.05 Documentar 14.00 Știri 14.05 Chariot vinzător de vechituri. Comedie mută 14.35 Documentar 15.25 Videoclipuri 15.40 Serial. Andromeda 16.25 Serial. Viața la 15 ani 17.00 Călător în Orient 17.30 Știri 17.40 Serial. Familia și legea 18.30 Serial. Un bărbat de succes 19.00 Film. Berzele fac ce vor ele 20.20 Serial. Bine dragă! 20.40 Alea cu Ghimpi (R) 21.00 Știri 21.05 Minutul 91 23.10 Gata cu fumurile! (R). Concert extraordinar 1.10 Serial (R). Familia și legea 2.00 Serial (R). În plină acțiune 2.50 Chariot vinzător de vechituri (R) 3.20 Robbie Williams (R) 4.20 Serial (R). Andromeda 5.00 Serial (R). Un bărbat de succes 5.25 TVM Messenger.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

27 MAI, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară - redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

28 MAI, MARȚI (redactor: Petru Cîmpian)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 MAI, MIERCURI (redactor: Monica Rocsin)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport - rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

30 MAI, JOI (redactor: Adam Bauer)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” - emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămânii de Edda Illyes 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

31 MAI, VINERI (redactor: Eva Iova)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foia românească” 11.55: Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 - liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

1 Iunie, SÂMBĂȚĂ (redactor: Iulia Kaupert)
14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time - magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe unde de Europeni” - magazin euroregional 15.58: Încheiere.

2 Iunie, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)
14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40-15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00-19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afara de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

29 mai 2002 (m1 ora 13.30)

Reluare: 1 iunie 2002 (m2 ora 10.35)

Programul prevăzut pentru săptămîna viitoare:

În emisiunea în limba română de această dată o să vedeți un montaj despre Concurusul de Povești de la Bichișciaba, un reportaj realizat la Budapesta cu ocazia a două aniversări: 140 de ani de la constituirea Societății „Petrul Maior” și 100 de ani de la apariția revistei literare „Lucașăru”, și o relatare de la Centrul Cultural al României, filmată tot în Capitală.

Realizator: Ștefan Crâsta

PROGRAMUL TVR TIMISOARA Interval orar 17.00-19.00, pe frecvența TVR2

Luni, 27 mai 2002
17.00-17.30 Știri regionale 17.30-18.30 Teleducienta 18.30-19.00 Români de lângă noi.

Marti, 28 mai 2002
17.00-17.30 Știri regionale 17.30-18.40 Spații subiective 18.40-19.00 Banatica (emisiune în limba germană).

Miercuri, 29 mai 2002
17.00-19.00 Știri regionale 17.30-18.00 Grădina tranziției 18.00-18.40 Muzică populară 18.40-19.00 Banatica (emisiune în limba maghiară)

Joi, 30 mai 2002
17.00-17.30 Știri regionale 17.30-18.00 Economia înțelesă 18.00-18.40 Lege pentru toți 18.40-19.00 Banatica (emisiune în limba sârbă).

Vineri, 31 mai 2002
17.00-17.30 Știri regionale 17.30-18.00 Pe fază 18.00-19.00 Clubul de vinuri.

Sâmbătă, 1 iunie 2002
17.00-17.15 Știri regionale 17.15-17.20 Gratzky Informator - revista presei săptămînale 17.20-18.15 în prelungiri (emisiune sportivă) 18.15-18.30 Trasee bănărene 18.30-19.00 Noi@tvrtimisoara.ro

Duminică, 2 iunie 2002
17.00-18.30 Din aproape în aproape (Li se spune frontieristii III.) 18.00-19.00 Debut 50 plus.

Sponsorul nostru

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro

e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

- muzică - știri locale și BBC - emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

http://www.rve.net

TRANS WORLD RADIO - ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15-21.45

SW 31 și 49 m - vineri: 18.30-18.45 - sîmbătă:

18.00-18.45 - duminică: 18.30-18.45

Într-o bună zi de mai, într-un oraș frumos și mare, într-o căsuță plină cu taine, s-au adunat prinții și prințesele poveștilor. În acea zi caldă, sub soarele arzător de primăvară s-au povestit cele mai fantastice și cele mai vesele întâmplări din întreaga lume...

Cam așa ar putea începe povestea concursului de povestire din Bichișciaba, organizat de Autogovernarea Românească din reședința județeană. De 7 ani se întâlnesc aici elevii școli-

lor noastre generale pentru a dovedi cine este cel mai talentat povestitor al

întâmplărilor din folclorul românesc și universal.

Cu o săptămână în urmă, la 18 mai, Casa de Povești din Ciaba a fost plină cu copii dornici de a povesti. Anul acesta s-au prezentat 72 de elevi din 12 localități populate și de români, dintre care cei din Cenadul Unguresc și Pocei au luat parte pentru prima dată. După salutul și cuvintele de deschidere ale președintelui autoguvernării Gheorghe Gros, care au fost urmărite cu deosebită emoție a copiilor, a început adevărata competiție.

Elevii au fost împărțiți în patru grupe, separat au fost clasele inferioare și superioare ale școlilor generale, unde limba română se predă ca obiect de studiu sau care sînt cu limba de predare română. Fiecare grupă a fost apreciată de un juriu, alcătuit din trei persoane binecunoscute din rîndul comunității românilor din Ungaria. Iar la momentul oportun juriul a dat

Estera Cercea

Nicoleta Ticudian

Sponsorii concursului

Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”
Autogovernarea Românească din Bichișciaba
Uniunea Românilor din Bichișciaba
Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria
Consulatul General al României de la Seghedin
Redacția românească, Radio Seghedin
Redacția „Foaia Românească”
Redacția „Cronica”

Alexandra Tegle

Anita Seprenyi

Daniel Dan

ordinul: „Hai la povestire...” Și a venit popa și ȧiganul, baba și moartea, gîsca și boierul, urîtul și mîndra satului ș.a.m.d. și au stat rînd pe rînd pe marea scenă din lumea poveștilor.

Juriul a fost într-o situație foarte grea, pentru că copiii se dovedesc tot mai talentați, creînd o atmosferă miraculoasă, încărcată cu amintiri din copilărie.

Rita Păcș

Ascultînd poveștile...

Cei mai buni povestitori

Școlile cu predare în limba română
(clasele 1-4)

- I. Elena Ruja (Micherechi)
- II. Emese Boda (Giula)
- III. Gheorghe Berényi (Giula)

(clasele 5-8)

- I. Patricia Petrușan (Micherechi)
- II. Nora Ardelean (Chitighaz)
- III. Iuliana Machour (Giula)

Școlile unde româna se predă ca obiect de studiu
(clasele 1-4)

- I. Alexandra Tegle (Apateu)
- II. Mihai Vidican (Otlaca-Pustă)
- III. Daniel Becan (Cenadul Unguresc)

(clasele 5-8)

- I. Rita Pásztor (Otlaca-Pustă)
- II. Petru Unc (Leucușhaz)
- III. Zsolt Molnár (Apateu)

Premiul special al juriului acordat pentru:

Marta Sabău (cl. 7., Săcal), Estera Cercea (cl. 6. Aletea), Nora Isai (cl. 4., Săcal), Nicoleta Ticudian (cl. 2., Micherechi), Nandor Cozma (cl. 7., Micherechi), Alexandru Horváth (cl. 7., Bătania), Evelin Iuhás (cl. 5., Micherechi), Bernadett Búzás (cl. 5., Pocei), Adriana Martin (cl. 7., Micherechi)

FOAIA
românească
24 MAI 2002
www.foaia.hu

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Rita Păcș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2002: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.